

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפ"ש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

גליון

ה"ארבע מאות"

(מג)

פרשת פינחס

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושבע לבריאה

שנת השמונים וחמש לכ"ק אדמו"ר שליט"א

פ ת ח ד ב ר

ברוך שהחיינו והקימנו והגיענו לזמן
הזה - להגיש בזה את גליון ה"ארבע" מאות"
(400) של "הערות וביאורים אהלי תורה".

במבט לאחור - על ה-399 גליונות - ועכשיו
גליון ה-400, נזכרים אנו בהקשרים וכו' שהי'
לנו בהוצאת הגליונות, והקשרים שבהם נתקלנו
תמיד ברגע האחרון, בגשמיות, וברוחניות, אולם
לאיך גיסא - בראותינו איך שעל אף הקשרים
וכו' הצלחנו בעזרהש"ת להוציא לאור הקובצים
ברוב פאר והדר. בראותינו איך שמדי שבוע בשבוע
עולות הערות אלו על שולחן מלכים בעת
ההתוועדויות הק', והנח"ר שגורמים קובצים אלו
לכ"ק אדמו"ר שליט"א - זוהי הנותן לנו כח להמשיך
בהוצאות הגליונות וכו' בפאר והדר, ביתר שאת
וביותר עז, כציווי התורה ללכו מחיל אל חיל.

*

וזאת היא ההזדמנות המתאימה לבקש מקוראי
הגליון לעזור לנו בכל יכלתם בהוצאת הקובץ
- ע"י כתיבת הערות-הארות וכו'... כפי שביקשנו
ריבוי פעמים.

*

ויה"ר שע"י כ"ז נזכה להבין ולהשכיל לשמוע
ללמוד וללמד את תורת כ"ק אדמו"ר שליט"א, עדי
נזכה לקיום היעוד "ולא ילמדו עוד איש את רעהו
. . כי כולם ידעו אותי" - בעגלא דידן ממש.

המערכת

תוכן הענינים

שיחות

- ו. שמיעת דבר ה' במקדש - אינו לדורות.....
- ו. מלזכת שאול.....
- ז. אורים ותומים מחוץ לביהמ"ק.....
- ז. איבה כבני הנביאים.....
- ח. איסור חמץ בפסח שני.....
- ח. חלק של יחיד דקרבן ציבור.....

לקוטי שיחות

- ט. הגומל לחיילים טובות.....
- י. הולך במדבר ויורד לים איך שייך חליבים.....
- יב. כהן גדול בצאתו מן הקודש האם ה' מברך הגומל.....
- יג. אברהם אבינו כשניצל מכבשן האש האם בירך הגומל.....
- יד. החילוק בין ברכת הגומל לברכת הנס.....
- יד. חילוק אופן השליחות בתרומה ובגירושין.....
- טז. מעלת עבודת "עושה האמת מפני שהוא האמת".....
- טז. שלילת אדה"ז תענוגים רוחניים - האם כולל עוה"ב.....
- חי. שגגת חכמים בעיניהם בכתבי הארז"ל בענין הצמצום.....
- יט. הערה בלקו"ש ח"ח.....
- כא. הממונה על משמרות השומרים וכו' היה כהן.....

אגרות קודש

- כב. הערות באגרות קודש (ח"ב).....
- כג. שינויי הלשונות בההוראה דאמירת פרק ע"א בתש"י.....

כג.....בנוגע להיו"ד אשורית.
כד.....הערות וציונים ותיקונים.

פשוטו של מקרא

בפירושי רש"י על הפסוק:

כה, יג.....
כו, ה.....
כז, ט.....
כז, נא.....
כז, נה.....
כט, א.....
כז, ב.....
כז, ז.....
כז, יא.....
כז, יב.....
שם.....
כז, יג.....
כז, יד.....
כז, טז.....
כח, יד.....
כז, יח.....
כח, טו.....
רשימת בלאורל כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' מטות.. לח

רמב"ם

ברמב"ם הל' נשיאת כפים פט"ו ה"א.....מא

חסידות

הערות בלקו"ת דפרשתינו.....מו
הערות באוה"ת פינחס (כרך ו').....מח
מקור מנגלה למ"ש בתניא דדחילו ורחימו נקראי' גדפין. מט

- ט"ו תמוז בשנת פרז"ת - ימי השבוע.....נ
האם לא להיות אכזרי לחיות כלול באבר מן החי.....נ
זמן כתיבת הלכות קידוש החודש.....נא
"ווסתות לשיטת רבינו ז"ל".....נג
ברכות השחר בחגורת אבנט.....נג
"תחזור הנבואה בישראל" - שבעת הנשיאים.....נד
תשובה לשאלה בפירש"י (כב, יח) מאבות (גליון).....נו
בהנ"ל.....נז
הערות על סה"מ הקצרים (גליון).....נט

*****

מספר הטלפון של המערכת בתקופת הקיץ

773-6001

ש י ח ו ת

א. בשלחת ש"פ תז"מ (הנחה בלה"ק ס"ג ואילך) ביאר כ"ק אלמו"ר של"ט"א בנוגע לדברי הרמב"ם ריש הל' בית הבחירה, שכותב: "מ"ע לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות כו' שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו" וצ"ב דהרי במשכן היל' גם ענין נוסף והכל עיקרי "ונועדתי לך שם ודיברתי אתך מעל הכפורת" וכדברי הרמב"ן שכתב "עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון כמו שאומר ונועדתי לך גו'".

וביאר דמכיון שענין זה היל' רק במשכן דמשה משא"כ בבית ראשון ושני ששמיעת דבר ה' לא הוצרכה להיות במקדש דוקא, ע"כ שאין זה מגדר המצוה השייך לדורות, וע"כ לא הביאו הרמב"ם, ראה שם בארוכה.

ואולי עפ"י יומתק קצת מה שהוכיח הצפנח פענח (המלוקט) ריש הל' בית הבחירה (ומובא בחו"ב בה' בית הבחירה סל' א' והערה 40) דהרמב"ם כתב דהמצוה היא לעשות ביהב"ח ולא נקט לבנות דהבנין של מקדש הוא רק כדי שיהי' ולא שיבנה - ומחלק בין משכן למקדש דבמשכן הוי המצוה הבנין.

ועפ"י השיחה יומתק כל חלוקים הם בתוכן מצותם כי הביהמ"ק עיקרו כשביל - הקרבת הקרבנות "לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו קרבנות" ע"כ אין עיקרו עצם הבניה. משא"כ המשכן שעיקרו "הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון" ע"כ גם עצם הבני' הוי חלק בהמצוה.

הת' ברוך אבערלענדער
- תות"ל 770 -

ב. במה שהוזכר בהתוועדות דט"ו תמוז אודות מלוכת שאול שהיתה מעיקרא צ"ל לעולם, יש להעיר מהך דזבחים קב, א, וברש"י שם: "וכשפסקו לו לשאול, מלכות עולמית

פסקו לו, אבל הוא גרם לעצמו שתנטל הימנו" ויש להביא ראי' לזה מהמכילתא (ר"פ בא) עד שלא נבחר דוד היו כל ישראל כשרים למלכות, משנבחר דוד יצאו כל ישראל כו', דמוכח דלפני דוד לא היו שום הגבלות, ובזה יש לבאר הטעם דשאל נמשח בשמן המשחה, דזהו"ע הפועל נצחיות, כמבואר בלקו"ש חכ"ה ע' 111 עיי"ש, כיון דמעיקרא הי' זה לנצחיות. אבל עי' רמב"ן פ' ויחי מט, י, דחולק ע"ז דמלוכת שאול מעיקרא הי' רק לפי שעה, עיי"ש.

*

ג. ב) במה שנתבאר אודות האורים ותומים דיכול לשאול בכל מקום, וכו', יש להעיר בזה ג"כ ממ"ש בס' בגדי כהונה (ע' רמ"ה) דבתחילה נסתפק בזה דדילמא בעינן בעזרה דוקא כיון דכתיב "לפני ה'" ב' פעמים, במילא שנה עליו הכתוב לעכב שתהא השאלה בעזרה דוקא, אבל אח"כ הוכיח מירושלמי יומא פ"א ה"א בענין כהן משוח מלחמה, דכשהוא נשאל באורים ותומים הוא לבוש בשמונה בגדי כהן גדול, ומ"מ בעבודה אינו עובד בשמונה בגדים, ומילתי התם וחכמים אומרים, אינו עובד לא בשמונה של כהן גדול ולא בארבעה של כהן הדיוט. אמר ר' אבא בדין היה שיהא עובד בארבעה ולמה אינו עובד? שלא יהו אומרים: ראינו כהן גדול פעמים עובד בארבעה פעמים עובד בשמונה, א"ר יונה ולא מכפנים הוא עובד ולא מבחוץ נשאל, וטועין מכפנים לבחוץ עיי"ש. הרי מפורש בזה שהשאלה באו"ת מחוץ לחומת העזרה היא, עד דנקט בפשיטות שאי אפשר להחליף ולטעות מדין השאלה לדין העבודה שאין טועין מפנים לבחוץ. עוד מביא מתרגום יונתן פ' מטות (לא, ו) בנוגע למלחמת מדין דכתיב "ואת פינחס בן אלעזר הכהן לצבא וכלי הקודש וגו' בידו" ובת"י פי': ואוריא ותמיא דקודשאי למשיללא בהון" הרי מבואר דאפשר לשאול בכל מקום, עיי"ש בארוכה שדן ג"כ במחלוקת רש"י ורמב"ם אם בעינן לשאול דוקא בפני הארון דוקא או לא, וע' גם בס' מחזה עליון ע' רנ"ט.

*

ד. ג) בהשאלה אודות בני הנביאים שהיו חוגרים אפוד כד להודיע שהגיעו למעלת כה"ג וכו' דלכאורה שייך בזה "איבה" כמו בב' כהנים גדולים?

לכאורה הענין דאיבה שבכה"ג אינו רק מצד שמדבר עפ"י האפוד והחושן ברוה"ק, אלא מצד עצם השררה שלו, וכפי שהאריך הרמב"ם בהל' כלי המקדש פ"ה דנוהגין בו כבוד כעין המלך וכו' דבזה שייך איבה, אבל בהני בני הנביאים דאין להם שררה רק שראויים לנבואה כו' איך שייך איבה?

*

ה. ד) במה שנתבאר בשליחת ש"פ שלח אודות מ"ש רש"י לענין פסח שני דאין איסור חמץ אלא עמו באכילתו, ראה גם בקובץ מורי' (שנה ל"א גליון ט-י) בארוכה בענין זה, ושם מביא דברי הנה"ך חכמה דהוה לאו הבא מכלל עשה ומקשה עליו עפ"י הידוע דלאו הבא מכלל עשה לא אמרינן במצוה חיובית, משום דקרא לגופיה איצטריך למצוה, ולא לדיוקא למידק מיניה איסורא, וא"כ הכא דאיצטריך למצותו לאכלו על מצות ומרורים יאכלוהו מנלן שיש לאו לאכלו עם חמץ? ובסוף דבריו ר"ל לדעת הלל שכורכין ביחד ה"ז מצוה שבגופו, כמו בצלי, וכיון שכבר כתיב ככל חוקת הפסח יעשו אותו, דקאי על מצוות שבגופו, א"כ למה לי קרא דעל מצות ומרורים יאכלוהו? ועכצ"ל לדרשה אתי דאסור לאכלו עם חמץ, והכרייתא דחשיב על מצות ומרורים מצוות שעל גופו הוא לפי חכמים, אבל לפי הלל ה"ז מצוות שבגופו וכל הקרא בא לומר דאסור לאכלו עם חמץ (ובזה ה"ל אפשר לבאר הפנ"י בקידושין לח, א, המובא בגליון שצ"ז סי' ז'), ומביא ג"כ הוכחתו של רש"י דלכאורה מהו הלשון "חמץ ומצה" עמו בבית שה"ל צ"ל רק דחמץ עמו בבית דזהו החידוש, ומהו "ומצה" אלא דהפל' הוא דמצה וחמץ עמו "בבית" דוקא ולא עמו "באכילתו" היינו דבשעה שאוכל מצה עם הפסח שני אסור לאכול עמו חמץ ביחד. (וזהו ג"כ כעין מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א הדיוק בבית ולא באכילה) עיי"ש בארוכה.

*

ו. ה) בנוגע למה שנתבאר בשליחת ש"פ קרח אודות אל תפן אל מנחתם דלפי' הב' שברש"י שחלקם לא יקובל לרצון, מוכח דגם בק"צ יש חלק של יחיד וכו'.

יש לציין בזה ג"כ במה שהאריך בס' משנת ראשונים על

הרמב"ם ח"א ע' רמ"ה דמביא דמרש"י פ' ויקרא לא משמע שיש חלק יחיד בק"צ, והאריך בזה, ושם בההשמטות (מגרי"מ חרל"פ) הקשה לו ע"ז מרש"י הנ"ל דחלקם לא יקובל לפניך וכו' משמע שיש שם חלקו של יחיד, והמחבר שם ר"ל עפ"י מה דאיתא בספרי זוטא פ' בהעלותך מ' שנה שהיו ישראל במדבר ה' שבטו של לוי מקריב משלו כל קרבנות הציבור, אף דאח"כ מסרם לציבור, ה' זה נחשב לשותפות עלי"ש בארוכה.

*

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ז. ו) בלקו"ש ל"ב-ל"ג תמוז מביא הקושיא (שבמאמר ד"ה הגומל) אודות ברכת הגומל לחייבים טובות וכו' דלמה נשתנה נוסח ברכה זו מברכת הנסים, דבברכת הנס אומר רק ברוך שעשה לי נס, ואינו מזכיר בברכתו חובה לעצמו, משא"כ בברכת הגומל מזכיר חוב לעצמו, שהוא בעצמו מודה שהוא החייב בזה ובעבורו עמד ר"ל בסכנה, אלא שזהו מחסדי הו"ל שהוא ית' גומל גם לחייבים טובות? ובסעי' ג' מבאר דכיון דהפ"ל ב"חייבים" הוא שהוא חייב בזה שנכנס לסכנה, לכן זה שייך רק בברכה זו דהגומל שענינה לברך ע"ז שיצא מהסכנה, משא"כ ברכת הנס אינו קשור עם סכנה דוקא כמו במעברות הירדן, במילא לא שייך לומר בזה לחייבים וכו', משא"כ לפ"ל הב"י שחייבים הילינו שאינו ראוי לזה, הנה זה שייך גם בברכת הנס, שהקב"ה עשה לו נס אף שאינו ראוי לזה, עלי"ש.

ויש להעיר דבאיוב לג, כז, כתוב: "ישר על אנשים ויאמר חטאתי וישר העולתי ולא שוה לי" ופירש"י: "יעשה שורות של אנשים כשניצול מחליו ויתודה ליוצרו" ובאבן עזרא שם כתב: "והענין שיתודה נגד אנשים בפרהסיא", ובס' יפה ללב (ח"ב קונ"א או"ח סי' רל"ט) הביא זה, וכתב דזה חידוש שלא נזכר בגמ' ולא בפוסקים, כ"א שמברך הגומל לחייבים טובות וכו' שהוא הודאה, ואי"ז וידולי כמ"ש בקרא ההוא? (וע' גם בארהות חיים שם ס"ק ה' שהביא זה). וכתב בזה בשו"ת ציץ אליעזר ח"ל"ב (סו"ס יח) לתרץ דכאמת זהו

הסיבה שאומרים "הגומל לחיילים טובות" [וכפי שפי' בהמאמר דהיינו שימצא חוב בעצמו אשר בעבורו עמד ר"ל בסכנה] דזהו באמת ענין הוידוי שמזכיר חוב בעצמו, כדמוכח מהך דאיוב, במילא לא קשה קושיתו, ובזה מתרץ גם מה שהקשה בשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סי' פ"ח, כפי שצוילן בהערה 8) דמה מקום בברכה זו להזכיר חוב בעצמו, דלהנ"ל ניחא שהו"ע הוידוי. עי"ש.

דלפי"ז יש לתרץ ג"כ דלפי הפי' בהמאמר, ד"לחיילים" הוא להזכיר חוב לעצמו וכו' א"ש דתקנו כן רק בברכת הגומל, כיון דזהו בסמיכות להזמן שיצא מהסכנה, דאז יש חיוב להתוודות, משא"כ ברכת הנס, דאינו מברך מיד כשקרה עמו הנס, אלא כשישוב אחר ל' יום למקום ההוא, כדאיתא בשו"ת הריב"ש סי' של"ז, מובא בב"י או"ח סי' רי"ט, דבתחילה מברך ברכת הגומל על הנס, ואח"כ אם ישוב למקום ההוא יברך ברכת הנס, וכ"כ אדה"ז בלוח ברכת הנהנין (פרק י"ב ה"ז): "אבל אם נפל עליו אריה לטרפו כו' הרי הצלתו מהם קרוי נס, ומברך על מקום זה ברכות הנסים כשחוזר ורואהו אחר ל' יום, אבל תוך ל' יום לא יברך הואיל וכבר בירך ברכת הגומל שהיא עומדת גם במקום ברכת הנסים", וזהו כמ"ש המג"א סו"ס רי"ח ובמחצית השקל שם [אף דבפי' התפלות והברכות לר"ל בן יקר המובא בהערה 10 לא משמע כן, וכן באבודרהם שער השמיני מביא מה"ר גרשום ברבי שלמה שהניצל בנס אינו מברך הגומל, ונראה ג"כ שסובר שמברך ברכת הנס מיד, וכ"כ בתורת חיים סנהדרין צד, א, לגבי קריעת ים סוף עי"ש, מ"מ להלכה לא קי"מ"ל כן כנ"ל] ובמילא אין מקום לומר "לחיילים" בברכת הנס, כיון דחיוב זה הוא רק כשניצול ולא אח"כ.

*

ח. ז) לכאורה יל"ע לפי הפי' "לחיילים" שהוא בעצמו מודה שהי' חייב בדבר הסכנה ח"ו, א"כ בשלמא חולה ונתרפא וחיבוש בבית האסורים ויצא, מובן שהוא מודה שהוא חייב בדבר, אבל ביורדי הים והולכי מדבריות אף דשליך בזה סכנה, מ"מ כיון שהוא מדעתו הולך שם ולא בא עליו בפועל שום סכנה מיוחדת מלמעלה, איך שייך לומר בזה שהוא מודה שהוא חייב מחמת מעשיו בדבר הסכנה ר"ל?

בשלמא לפי הב"י נחא, דזה גופא הוא מברך דאף שאינו ראוי לזה, מ"מ לא אירע לו שום דבר רע בפועל אף שהי' שייך בו סכנה, אבל לפי הפי' בהמאמר ובשאר המקומות לכאורה שייך לומר "לחייבים" רק כשהי' בסכנה בפועל שבאה מלמעלה?

והנה ידוע דישנם דסב"ל דיורדי הים והולכי מדבריות חייבים לברך ברכת הגומל רק באופן שקרה להם איזה סכנה בפועל והוא ניצול ממנה, וכדאיתא במאירי ברכות נד, ב, בשם יש מי שאומר דלא אמרו בהולכי מדבריות ויורדי הים שצריכים לברך אלא כשאירע להם מקרה סכנה ונצולו הימנה, והיינו הולכי מדבריות שתעו ויורדי הים שעמד עליהם נחשול שבים, אבל אם לא אירע להם כן אי"צ לברך, וכן משמע דסב"ל להרד"ק בתהילים (קז, י) עיי"ש לדבריו צריך לומר דאינו מברך אלא א"כ אירע להם צרה וסכנה, וכן כתב בס' יד המלך (הל' ברכות פ"י ה"ח), דלפי דיעה זו לא קשה כהנ"ל כיון דבפועל אירע לו דבר סכנה מלמעלה, ולכן שייך לומר שהוא עצמו מודה שנתחייב בזה.

אבל המאירי עצמו חולק ע"ז וסב"ל דכל הולכי מדבריות וכל יורדי הים מברכים, וכן משמע מסתימת כל הפוסקים שלא חילקו בזה, וכפי שכתב בשדה חמד אסיפת דינים מערכת מ' אות ל"ח, ועי' שו"ת הר צבי חאו"ח סי' קי"ג, ובשו"ת בצל החכמה ח"א סי' כ' בארוכה ועוד. ולפי"ז אכתי קשה כנ"ל.

שו"ר בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' ל"ט, שצויין בהערה 8) שהקשה ע"ד הנ"ל, וכתב לתרץ דממה נפשך אם ליכא צורך גדול ללכת במדבר או בים אסור לסכן עצמו, ובזה עצמו הוא חוטא, ומאחר שבעצמו חטא והכניס א"ע לסכנה אין מן הדין להצילו, והוא חייב בזה, ואעפ"כ גמלו הש"ת טובות, ואם מחמת ההכרח הלך במדבר או ירד לים, א"כ זה עצמו שהצריכהו לכך ראי' שחטא עיל"ש וכן בשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סי' פ"ח שצויין בהערה), ועי' גם בשו"ת מנחת יצחק ח"ב סי' מ"ז וח"ד סי' י"א, דלפי"ז נמצא דבאופן שהלך מרצונו במדבר או ירד לים, אם לא אירע לו שום דבר בפועל, מברך "הגומל לחייבים וכו'" והפי' הוא [לפי המאמר] שהוא מודה שהי' חייב בדבר הסכנה שאפשר להיות בדרך וכו', ואין זה מחמת מעשיו בענינים אחרים, אלא בזה

גופא שהלך שם מרצונו דהוה כחטא וכו', [ולא שייך בזה לומר שהי' עונש מלמעלה וכו' כמו בחולה וכו'], ובאופן שהולך מתוך ההכרח, בזה שייך לפרש כמו בכל מקום שמצד מעשיו וכו' גרמו לו מלמעלה להיות בדרך שאפשר להיות שם סכנה.

ואכתי ליל"ע דלפלי"ז נמצא דאסור לרדת לים אם ליכא הכרח, דמשום זה ה"ה נקרא "חליבים", ועד"ז בנוגע לנסיעה באירון דג"כ מברכים ברכת הגומל (כמבואר בס' תשובות וביאורים סי' ס"ב) ואומרים **לחליבים** וכו' ובפועל הלא אינו כן, ועכצ"ל דאינו סכנה, וא"כ איך אפ"ל שהוא חייב בדבר הסכנה וכו'. ובשו"ת בצל החכמה הביא בזה משו"ת שם אריה (חיו"ד סי' כ"ז) דכיון דכן מנהגו של עולם אין לחוש בזה עיי"ש. ועי' בהערה 19 לענין פנחס דלא שייך לומר שהי' חייב בדבר הסכנה, רק שגרם והביאה ע"ע, דמשמע מזה דבאופן שהוא מביא זה ע"ע אינו מברך, ויל"ע.

*

ט. ח) עוד יש להעיר כמה שהעיר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בהתוועדות ש"פ ראה מבה"ח אלול תשמ"ו) בנוגע לכהן גדול בצאתו מן הקודש אם הי' מביא קרבן תודה [דזהו ענין אחד עם ברכת הגומל, כמ"ש ברא"ש ברכות פ"ט סי' ג' דברכת הגומל במקום תודה נתקנה] דאם הפי' "לחליבים" הלינו שהוא חייב בדבר הסכנה לא שייך לומר זה בכהן גדול, כיון שהוא נכנס מצד החיוב שבתורה, ואינו דומה ג"כ לב' האופנים שבאבני נזר כשהולך במדבר מדעתו וכו' כפשוט, דכאן אין שייך כלל לומר שמעשיו גרמו שהי' במקום סכנה, כיון דהוא מחוייב בזה, משא"כ לפי פי' הב"י ל"ל דאומר דאעפ"י שאינו ראוי לזה מ"מ ניצול, הנה זה שייך גם בכה"ג.

וראה בזה בהערות וביאורים גליון שנ"ד (סי' ב') דהחיד"א במחזיק ברכה (או"ח סי' רי"ט) וכן בס' פתח הדביר שם הביא פלוגתא בזה, דדעת אביו דאין חיוב בברכת הגומל אלא דוקא בצרה הבאה לאדם בע"כ שלא מדעתו וניצול הימנה, אבל בדבר שהוא במאמר ה' ובציווי ה' לעשותו אינו מברך, ולכן הכהן גדול כיון דעייל אמירא דרחמנא, כי כן יסד המלך ביום ההוא למחול עוונותיהם של ישראל שיכנס

לפני ולפנים במילא לא נתחייב, אבל יש חולקים ע"ז דגם כהן גדול פשיטא שהי' מברך דניצל ממקום הסכנה וכו', וזהו הטעם דיו"ט הי' עושה שיצא בשלום ממקום סכנה עיל"ש בארוכה, ולפי הנ"ל י"ל דזה ג"כ קשור עם הפי' "לחייבים", וכנ"ל.

*

י. ט) עוד יש להעיר במה שהביא במחזיק ברכה שם וכן בפתח הדביר הדיעה דאברהם כשיצא מכבשן האש לא נתחייב בברכת הגומל כיון ש**מצווה** לעשותו לקדש שמו ית' אף שהקב"ה עשה לו נס אינו מברך, דברכה זו היא דוקא בצרה הבא לאדם בע"כ שלא מדעתו וניצל הימנה אבל לא כשיש מצוה, וכ"כ לענין חנניא מישראל ועזריה, דהגם שבע"כ שלא מרצונם הושלכו לשם, מ"מ כיון שהי' ע"פ ציווינו ית' אינם חייבים להודות עיל"ש. ויש חולקים ע"ז. דלכאורה הגאולה די"ב וי"ג תמוז דומה להנ"ל ע"ד אור כשדים וחנוניא מישראל ועזריה וכו', ובמילא יש לפשוט מזה דגם באופן כזה שהוא מצד קידוש ה' וכו' יש חיוב דברכת הגומל וגם שם שייך הענין ד"לחייבים" ע"ד המבואר בהשיחה אח"כ שכ"ז הו"ע של נסיון כו' בכדי להגיע להעליה העליונה הבאה ע"י המיצר.

*

יא. י) במ"ש בהערה 18 דאפי' אי נימא דברכת הנס נתקנה רק כשהית הצלה מן המיתה - מ"מ **תוכן** ההודאה והשבח אינו על ביטול הסכנה אלא על **עשיית הנס** (משא"כ ברכת הגומל שתוכנה ההודאה שניצל מן הסכנה) כפנים עיל"ש, לכאורה צ"ב דאין מתורץ בזה הקושיא דלמה הזכירו הענין ד"לחייבים" רק בברכת הגומל ולא בברכת הנס, דסו"ס מאי שנא דתיקנו הברכה על ביטול הסכנה, והכא רק על עשילת הנס, ובפרט כפי שנת' בהקושיא בסעי' ג' דאם אינו ראוי אז הנס גדול יותר עיל"ש.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

יב. בלקו"ש ש"פ קרח ש.ז. כתב (באות ד') - לחלק בין ענין השליחות בהפרשת תרומה להשליחות בגירושין. והטעם: מפני דבהפרשת התרומה העיקר הוא הנפצל היינו זה שהתרומה מופרשת, ולכן הסברא נותנת שענין השליחות בתרומה אצ"ל באופן ש(יהיה נחשב כאילו) המשלח (בעל התבואה) עשה את פעולת ההפרשה, אלא דמכיון שהוא הבעלים של התבואה, ע"כ צ"ל ההפרשה מדעתו ואע"פ שהיא פעולת השליח - משא"כ לגבי גירושין פשוט שהמגרש צ"ל הבעל דווקא, כי דין גירושין הוא שהבעל מגרש את אשתו, אי"כ מובן ששליחות בגט פירושה שע"י עשית השליח נחשב שהבעל גירש את אשתו, ולפי"ז יובן מה שהלימוד דמה אתם [בני ברית] הוא דווקא גבי תרומה. דאם היה הלימוד כלול גבי גירושין היה קס"ד לומר שהוא דווקא בדברים הדורשים פעולת הבעלים. ובמילא צ"ל השליח דומה למשלח (הבעלים) ולכן נאמר הלימוד דווקא בתרומה, - ללמד שכל עניני השליחות (בכל האופנים) - גם בתרומה שבה אנו דנים על הפעולה שתועיל עבור ישראל לא יתכן חלות שם שליח אלא אי"כ הוא דומה למשלח (דמה אתם כו').

ושם בהערה (26) כתב כ"ק אד"ש בזה"ל: ולהעיר מדעת הרמב"ן סו' ע"ב - הובא בר"ן שם (והקשה עליו). וראה ר"ן נדרים ל"ו ע"ב ד"ה הכא נמי) ד"גבי תרומה אפילו גילוי מילתא נמי מהני" (וא"צ שליחות גמורה) ע"ש. ואכ"מ. עכ"ל.

ולהעיר בזה, דהנה הר"ן בפסחים (דף י"א ע"ב ד"ה ואיכא הובא גם בהרא"ש שם ועיל"ש בארוכה) כתב דבתרומה מברך להפריש תרומה ולא על הפרשת כו'. [וכ"ז אע"פ שיש חילוק לדעת הר"ן - דמצוה שאפשר לעשות ע"י שליח מברך על, אבל מצוה שהוא בעצמו צריך לעשותה צריך לברך בלמ"ד - והיינו להפריש] ומפרש דמברך להפריש מכיון שהשליח אינו נכנס (יכול) לתרום אלא מדעת הבעלים, דמה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם, וכיון שכן, הוא אינו יכול להיפטר ממנה אלא ע"י עצמו.

ועכ"פ ברור דהיות ונוהגים הלכה למעשה לברך להפריש תרומה. משמע, דכן הוא מכיון דאין הוא יכול להיפטר ממנה אלא ע"י עצמו - ומ"מ שלוחו צריך להיות מדעתו ממש - ולא מספיק בזה גילוי דעת בעלמא, [וכאופן הב' בשיחה -

שכמותו נחשב כשפעולת השליח נחשבת **לפעולת המשלח** דווקא, ולא מהני באופן הג' (בלבד) - היינו שלא מספיק שהתוצאה תחשב למשלח אלא צריך את **פעולתו**].

והנה מכיון שכן לכאורה צלה"ב מה שכתב כ"ק אד"ש - לחלק - בין תרומה לגירושין דבתרומה העיקר הוא הנפעל (ובאמת ה"נ) - היינו שבאמת הפעולה מיוחסת **לשליח** - ולא להמשלח (כי בתרומה דרוש רק התוצאה ולא הפעולה גופא). משא"כ שליחות בגט פירושה שע"י עשיית השליח נחשב שהבעל גירש את אשתו.

ולכאורה להנ"ל (א) צלה"ב את החילוק, שהרי להלכה אין כל חילוק בין תרומה לגירושין שהרי בשניהם דרוש שיהיה (כאופן הב' בהש"ח) **פעולת** השליח בפעולת המשלח ולא מהני בזה גילוי דעת בעלמא, וכמו"כ גם א"א יהיה לומר שדרוש רק התוצאה [ואע"פ שבאמת דרוש רק התוצאה, מ"מ זה אינו סותר שיהיה **פעולת** השליח כפעולת המשלח].

כמו"כ צלה"ב (ב) מה שכתב כ"ק אד"ש בהערה הנ"ל - דמהני גילוי מילתא בתרומה, דלכאורה [אף אם לא כתב זאת כ"ק אד"ש לשיטתו דהר"ן ועיין בהערה ודו"ק, מ"מ =] להלכה נפסק שדרוש שיהיה פעולת השליח כפעולת המשלח ולזה בודאי צריך דעתו ממש, ולא מהני בגילוי דעת בעלמא.

ועוד צלה"ב (ג) מהו החידוש (המבואר בשיחה כנ"ל) שגילתה התורה [באמה אתם וכו'] דווקא בתרומה, ולא בגירושין. שהרי לכאורה אליבא דהלכתא גם בתרומה יש הדין שדרושה פעולת הבעלים בדיוק כמו שהפעולה דרושה בגירושין, וא"כ קשה מדוע החידוש דמה אתם וכו' נתחדש דוקא גבי תרומה (מהטעם האמור: שבתרומה **בכיכול** א"צ פעולת הבעלים) ולא נתחדש בגירושין.

ולכאורה [אם בהערה נתכוון כ"ק אד"ש דגילוי מילתא מועיל - גם לשיטת הר"ן =] יקשה עוד (ד) דלכאורה דעת הר"ן גיטין סו ע"ב, דגילוי מילתא מועיל לא רק גבי תרומה, אלא גם גבי גירושין, ולפיכך מהני כשאומר כל הרוצה יתרום [יגרש].

א"כ משמע דגם בגירושין א"צ שתהי' פעולת השליח כפעולת המשלח אלא מספיק [גילוי דעת בלבד - דהיינו =]

שהתוצאה תתייחס למשלח. וא"כ מהו החילוק בין תרומה לגירושין. ועוד זאת אלא שגם יקשה מדוע החידוש לא נאמר גבי גירושין שגם בו יש לחדש שמכיון שדנים בגירושין רק על העשייה והפעולה שתתייחס למשלח - שלא יתכן חלות שם שליח אם אין השליח "דומה" למשלח (דמה אתם וכו').

[ומ"מ נראה דבודאי לדעת הר"ן צריך שליחות גמורה, והא דמהני גילוי מילתא בעלמא הוא רק לדעת הרמב"ן שחולק שם בזה, (גיטין סו ע"ב). ועיין ברש"ש (נדרים ל"ו ע"ב - הובא ג"כ בהערות כ"ק אד"ש הנ"ל) ששאל שמצינו סתירה בדברי הר"ן ועיי"ש].

הת' גדליה אשר זעליג הכהן כ"ץ

- תות"ל 770 -

יג. בלקו"ש פ' שלח ש.ז. מבואר דמש"כ הרמב"ם בהל' תשובה "נתאור כל ישראל נביאייהם וחכמיהם וכו' **וירבו בתכמה כדי שיזכרו** לחיי העולם הבא, אין רצונו לומר שהמטרה, כדי לזכות לחיי עוה"ב" היא (ע"מ לקבל) פרס, **קבלת שכר** על עבודתם, אלא כדי לזכות לתכליתה ושלימותה של האהבה ובדביקות בה', לשגות בה' **תמיד** שזהו ע"י **סירבו** ויוסיפו תמיד בחכמה בימות המשיח.

והמשיך לבאר דיש דרגא נעלית יותר שאין כל חכם זוכה לזה וזהו ע"ד "מעלת אברהם אבינו" ש"עושה האמת מפני שהוא אמת", דזה שולל לא רק העבודה **בשביל** קבלת שכר, אלא שאין מבוקש אחר בעבודתו, גם לא המבוקש שיתדבק בהקב"ה שהוא התוכן דידיעת ה' ואהבת ה', כ"א "עושה האמת מפני שהוא אמת, להיותו ציווי ורצון ה', שקיום ציווי ה' הוא מת מצד עצמו.

וצלה"ב: בהערה 28 מציין לדברי אדה"ז עה"פ מי לי בשמים (המובא בשרש מצות תפלה - בסהמ"צ להצ"צ פ"מ) - איך וויל זיי גאר נישט איך וויל ניט דיין ג"ע איך וויל ניט דיין עוה"ב כו' איך וויל מער ניט אז דיך אליין? וכפי שמבואר שזה הדרגא הכי נעלית באהבת ה'.

ולכאורה לפי המבואר בלקו"ש הנ"ל, הרי אין זה

באותו דרגא ד"מי שעושה האמת מפני **שהוא אמת**, כפי שמבאר בליקוט - שעושה אמת וכו' אין מבוקש אחר בעבודתו, גם לא המבוקש שיתדבק בהקב"ה שהוא התוכן דידיעת ה' ואהבת ה'. שזה לכאורה דברי אדה"ז - איך וויל נאר דיך אליין?!

ויל, דהיינו הך, דברי אדה"ז הוא ביטוי שרוצה לעשות את האמת מפני שהוא אמת.

והבלאור: הנה מבאר בשיחה בסעיף ז' המבוקש שיתדבק בהקב"ה הוא התוכן דידיעת ה' ואהבת ה', וכפי שמבאר בסעיף ו' שרוצים עוה"ב שיוכלו **להרבות** ולהוסיף תמיד חכמה בימות המשיח.

והנה זה גופא **שרוצים להרבות** בחכמה כדי לזכות לתכליתה של אהבה מורה שעדיין יש להם מציאות, ואין הם בתכלית הביטול, ע"ד המבואר בכו"כ מאמרים דאדם זה הוא **"יש מי שאוהב"**.

והנה נת' בלקו"ש פ' קרח טעי' ו דהדרגא כי נעלה בשליח הוא מי שהוא בטל לגמרי להקב"ה, עד שכל מציאותו (ובדרך ממילא כל עשיותיו) אינו אלא מציאות המשלח.

בסגנון אחר, דרגא הנ"ל, (שבטל לגמרי) עוסק בתורה תמיד, לא מפני שרוצה לזכות לתכלית ושלמות של אהבה ודביקות בה', אלא עוסק בתורה, בלי שום מבוקש (אפי' לא לזכות לתכלית אהבה) מכיון שבטל לגמרי להקב"ה.

וצריך לעסוק בתורה, מפני שהוא האמת, וכל לימודיו הוא רק מפני שזהו רצון ה'.

וכן יש לומר דכוונת אדה"ז, הוא ביטוי של זה שנמצא בדרגא של עושה האמת מפני שהוא אמת.

אבל ראה בסהמ"צ, דמשמע דכוונת אדה"ז הוא שיהי' עיקר תשוקתו למהו"ע ית' ממש, עיי"ש, שזהו לא הדרגא דעושה האמת מפני שהוא מת, ועדיין יש לעיין.

יד. ב) בגליון שסט העירו שבשרש מצוות תפלה לשון אדה"ז שלל ג"ע ועוה"ב (איך וויל ניט דיין עוה"ב).

אמנם בס' השיחות תש"ה ע' 121 מובא הלשון "עס איז ידוע אז הוד כ"ק רבינו הזקן פלעגט זאגן, איך וויל ניט דין געה"ת, איך וויל ניט דיין געה"ע איך וויל נאר דין אליין, ע"כ ואינו מזכיר שם עוה"ב.

ואף שהי' אפשר לומר שלא דק בלשונו, אולי אפשר לומר דלשון א' קאי על תחילת עבודת אדה"ז, שלא שלל עוה"ב, כי אדרבה, כן נתאווה לזה ע"ד "כל ישראל נביאיהם וחכמיהם שמזכיר הרמב"ם, שכדי שיזכה לתכלית אהבת ה', ומש"כ בשרש מצות התפלה, הוא שולל גם עוה"ב, כי אז כבר היל' בדרגא שעושה האמת מפני שהוא אמת (כנ"ל בסעי' א').

הרב מיכאל לוזניק
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מיאמי פלארידא

טו. בלקוטי שיחות חלק ט"ו (ע' 79 שוה"ג להערה 33) כתוב: "וע"ד הדיעות שהבינו ענין הצמצום כפשוטו (ראה שער היחוד והאמונה פ"ז (פג סע"א ואילך, [שכותב אדה"ז נ"ע: "והנה מכאן יש להבין שגגת מקצת חכמים בעיניהם ה' יכפר בעצם ששגו וטעו בעיונם בכתבי האריז"ל והבינו ענין הצמצום המוזכר שם כפשוטו..."], שהיו מקובלים **אמתיים**, שאדה"ז כותב רק **"ששגו וטעו בעיונם** בכתבי האריז"ל" - כי תפסו כן מצד האמונה בהקב"ה שהוא כל יכול ונמנע הנמנעות. ואכ"מ." עכ"ל (מלבד החצ"ר).

ועי' ליקוט פירושים על שעהיוה"א שם (ע' קע-קפ) משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א באורך שזה שיטה של גדולי ישראל. . . "ראה יושר לבב (לר"ע חי ריקי - בעמח"ס משנת חסידים) בית א' חדר א' פל"ג" (שם ע' קעב הערה 34) - ע' קעה הערה 38).

ולפלי"ז לכאו' צ"ע למה מגדיר אותם אדה"ז "חכמים בעיניהם" שהוא תואר של גנאי?

הרב יששכר דוד קלויזנר
- נחלת הר חבי"ד -

טז. בלקו"ש ח"ח בהוספות לפ' שלח ע' 298 שאל א' את כ"ק אד"ש בנוגע למש"כ בתניא ספכ"ט: ומאין חזרה ובאה להם האמונה כו' הרי לא הראה להם משרע"ה שום אות כו' אלא ודאי כו' כששמעו דברים קשים כו' ויתאבלו העם כו' (שלח יד, לט) לכאורה אינו מובן הרי נאמר שם (יד, לז) וימותו האנשים גו' במגפה?

והביאור: שסיבת חזרת האמונה הי' הדבור הקשה ולא ענין אחר - הוא כל' אדה"ז, **מפורש בתורה**. וממשיך לבאר שם דלפי כו"כ מיתת המרגלים הי' בחודש אלול, כמה זמן לאחר שחזר האמונה, עיל"ש.

עכ"פ, מבואר דאין לומר דענין אחר (כגון מיתת המרגלים) גרם לבנ"י שיחזרו להם האמונה בהקב"ה.

ולכאורה צלה"ב, דהרי במס' יומא עה, א מבואר בנוגע לירידת ה"מן" דלצדיקים ירד (המן) על פתח בתיהם, בינונים - יצאו ולקטו, רשעים שטו ולקטו ועוד; דלצדיקים הי' לחם, בינונים - עוגות ורשעים טחנו בריחים (וראה בלקו"ש חט"ז פ' בשלח (ג) בלאור לטעם השינויים), א"כ י"ל דלמחרת כאשר ראו בנ"י דה"מן" לא ירד על פתח בתיהם של המרגלים כפי שהי' רגיל לפני ביקורם בא"י (באותה שעה כשרים היו - פרש"י), הרי זה גופא הוכחה מהקב"ה דעתה נחשבים המרגלים לרשעים, ומפני זה חזרה האמונה לבנ"י למחרת.

ואף דלא מוזכר שמשם אמר לבנ"י, דמחר יראו הוכחה מהקב"ה דאנשים אלו רשעים, הרי זה גופא טעמא בעי? ואולי מפני שרצה משה לעורר אצלם את כח האמונה בלי שום אות ומופת, כי אז מתגלה ענין פנימי יותר.

עכ"פ, מובן דאופן ירידת ה"מן" הי' אופן איך לדעת מי הוא צדיק, מי הוא בינוני, וכו'.

וכן בנוגע למחלוקת קרח צלה"ב: מדוע משה אמר (טז),

ה) - בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו וגו' זאת עשו קחו לכם מחתות וגו', הרי משה הי' יכול לומר: בקר ותראו שאנשי קרח כולם רשעים, דה"מ"ן שתמיד יורד להם על פתח בתיהם ובאופן של לחם (או עכ"פ עוגות) ירד כפי שיורד אצל הרשעים ויצטרכו לטחוננו בריחים? (ומובן שאין זה קושיא ע"פ פש"מ).

ועוד בנוגע לקורח: הרי קרה התחיל את התנהגותו כלפי משה לפחות כו"כ ימים לפני מיתתו א"כ אף שעדתו בתחילה לא התכוון לרעה (ראה לקו"ש ח"ג קרח (א)) אבל קרח כן הי' לו מחשבה לא טובה, א"כ צ"ל דה"מ"ן ירד אצלו ע"ד שירד לרשעים, וא"כ איך האמינו אנשים לקרח?

ובכלל צריך ביאור בגמ' הנ"ל:

א) האם גדר "צדיק" "בינוני" וכו' הוא לפי שם המושאל או לפי פי' אדה"ז בס' של בינונים?

ב) עד כמה היו סומכים על ירידת ה"מ"ן בכדי לבחון האם א' צדיק או בינוני?

ג) זה גופא צריך ביאור - מדוע עשה ה' ככה, הרי זה מבליש ברבים זה שהי' רשע?! וסוף שזה הי' סימן מלמעלה דצריך אדם זה לעשות תשובה, עכ"פ הי' אפשר להודיע לאדם זה באופן אחר (כגון שירד גם על פתח ביתו, אבל בביתו יצטרך לטחנו, אע"פ שמראה ה"מ"ן הי' דומה לזה של הצדיק?

ויש להעיר בענין דומה מפ' בלק כה, ה בד"ה נגד השמש בפרש"י - ומ"א השמש מודיע את החוטאים הענין נקפל מכנגדו והחמה זורחת עליו, שזהו ג"כ הי' הוכחה מהקב"ה, מי חטא (אבל באופן חד פעמי).

ואבקש מקוראי הגליון לכאר גמ' זו.

הרב מיכאל לוזניק
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מיאמי פלארידא

יז. בחידושים וביאורים בהל' בית הבחירה סי' כ אות יג
(- לקו"ש חכ"א ע' 481) בקשר להדין ברמב"ם ה' בית
בחירה (פ"ח ה"י) "ומעמידין ממונה על משמרות השומרים
וכו", והוא מחזר על משמר ומשמר וכו'" - העיר כ"ק אד"ש:
לכאורה פשוט שהיה כהן וכו' ולע"ע לא מצאתי בס' שיעירו
בזה.

(וראה ביאור הדברים בהערות וביאורים גליון יב
(שטט)).

הת' יצחק שאנאוויטש
- תלמיד בישלבה -

א ג ר ו ת ק ו ד ש

ח.י. יש להעיר בכמה אגרות קודש:

(א) אגרת רע"ח: "ואסילים בפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א: הצום נדחה ויה"ר שיהי' נדחה כליל. ויש להעיר ממעלת גדר הותרה על דחוי". לכאורה צ"ל ממעלת גר דחוי' על הותרה, כהמשך לענין "שיהי' נדחה". וראה אגרת שפ"ו: "כמו שנדחו צומות החורבן . . . כן יודחו לגמרי ולא לבר שיתרו לגמרי.

(ב) אגרת שפ"ח: "רמזי משנה רפכ"ד דכלים ע"פ דא"ח . שלשה תריסין הם - תומ"צ הם **כתרים** כו". לכאורה צ"ל **מגינים**, כפשטות המשנה, וכהמשך המכתב עי"ש.

(ג) אגרת שמ"ט: "ע"פ הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א: ביום ששש בו **מוסף** אין האבל יורד לפני התיבה אפילו במנחה ועמריב אבל יורד הוא לפה"ת במנחה ערב שבת או ער"ח. הח"ק וברכו השני דליל שבת אין שיך להאבלוכן גם לא אכ"א ועלינו".

ובהערה ציין העורך: הח"ק וברכו . . . ראה בזה אג"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ח"ב ע' תתקד. ס' המנהגים חב"ד ע' 78. וראה שם הערה 3, **וצ"ע**. ושם: קדיש וברכו אחר תפלת מעריב כליל ש"ק לא לאמר. ועד"ז בס' המנהגים.

ולא הכנתי הערתו, דאם כוונתו שכאן כתוב "הח"ק וברכו השני" דהכוונה בזה **קודם** עלינו, ושם כתוב **אחר** תפלת מעריב. הרי ברור שגם שם אין הכוונה בסוף התפלה כמנהג העולם, אלא קודם עלינו. והראי' לזה מההערה בס' המנגים (שצילים לזה): "הכוונה לערבית ליל ש"ק" די"ל שולל בזה קדיש וברכו דתפלת שחרית דשבת כמנהג העולם (אחר עלינו), ולכן "הכוונה לערבית" שאז הכוונה במלים "ברכו קדיש אחר התפלה" הואא לקודם עלינו (כמנהגנו) - האבל - לא לאמר.

הת' אלישיב קפלון

לט. בשבוע העבר ל"ל הספר אגרות-קודש מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א כרך ג' ושם באגרת תרמד (כ' תמוז, השי"ת) כותב: "ולפי דעתי צריך הי' לקבל עליו, בלי נדר, לכה"פ עד הלארציט הראשון יו"ד שבת ה'תשי"א לומר בכל יום קפיטל ע"א כההלים...". ובהערת העורך שם בשוה"ג מציין לאגרות נוספות שנפסו באותו כרס שגם בהם מובא ענין זה. אחת מהן היא אגרת תרנח (בשוה"ג הנ"ל מציין לאגרת תרנ"ז אך טה"ד הוא) בה כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אויך כדאי צו זאגן יעדער טאג בל"נ ביז ראש השנה הבע"ל דעם רבינ'ס קאפיטל תהלים קאפ' עא...". ושם מציין העורך בשוה"ג לשינוי שבין אגרת זו לאגרת תרמד ["ושם - עד יו, ד שבת תשי"א"]. (שינוי זה נמצא כבר קודם, באגרת תרנב. ולאחר מכן באגרות תרס, תרסז שגם בהן הוזכר ראש השנה ולא יום הלארציט. באגרות תרמט, עתר, תשלד נזכר ל' שבת - כבאגרת תרמד).

ולהעיר לעוד שינויים בענין זה:

באגרת תרמד מובא הלשון "לכה"פ עד" וברומה לזה באגרת תרמט - "עכ"פ עד" וכן הוא באגרות תרנב, תרסז, עתר, תשלד, ואילו באגרות תרנח, תרס כותב "ביז ראש השנה" ללא תוספת "לכה"פ" - "עכ"פ". באגרות אחרות - תרנ, תרפח (שבתה"ד נסמנה פעמיים בשוה"ג לאגרת תרמד), תרצו, תשטז, תשיז (שנשמטה מהציון בשוה"ג הנ"ל אך הוזכרה במפתח הענינים שבוסף הספר) תשלח, תשמז-ח - מופיע ענין זה ללא קביעת מועד מסויים.

*

כ. ועוד הערה הקשורה לספר אגרות-קודש הנ"ל, דהנה מבוא לספר אגרות-קודש מאת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע כרך ל' מתייחס העורך ליו"ד אשורית הגדולה שבחתימת יד קודש האדמו"ר נ"ע וכותב שבשעתו לא נודע פשר הדבר וגם במכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א משלשת ימי ההגבלה דחה"ש תשי"ט (נדפס בספר אגרות-קודש שלו הנ"ל אגרת תפט ושם מציין העורך בשוה"ג למבוא הנ"ל) הוסיף בכתי"ק בשוה"ג: "הטעם לשינוי היו"ד בחתי"ק - . - לא שמעתי" (ומצורף שם

צילום כתי"ק הנ"ל). אמנם - ממשיך העורך במבוא שם -
לאחר הסתלקותו (ההדגשה שלי - ש.ז.) של רבנו ביו"ד שבת
תש"י, מצאו החסידים רמז ביו"ד הגדולה, המרמזת ליום
אסתלקות - יו"ד שבת [ד.א.: או לשנת ההתלקות, תש"י -
ש.ז.].

ולהעיר שעתה נדפסה בספר אגרות-קודש הנ"ל אגרת
נוספת בענין זה, כהוספה לאגרת תקעז וגם שם כותב כ"ק
אדמו"ר שליט"א: "מה ששאלני להרמז היו"ד שהוא בכתב
אשורית - לא שמעתי בזה" וזמן הכתיבה שם - כ"ו אדר,
ה'תש"י - למחר הסתלקות האדמו"ר נ"ע. (ולהעיר מהנאמר
בלקו"ש ח"ב ע' 509 שצוי' במבוא שם בהערה). [ד"א: שוה"ג
לאגרת הנ"ל מציין העורך שהיא גוף האגרת ולא ההוספה
הנ"ל] נדפסה בלקו"ש ח"א ע' 207 ושם (עמ' 208) מוסגר
בסופה - "ממכתב ניסן, ש"ל" וע"פ המובא כאן צ"ל "ממכתב
אדר, תש"י".

הת' שמואל קאפלאן
- תות"ל 770 -

כא. הערות וציונים בדא"פ לאג"ק אדמו"ר שליט"א ח"א.

א. (ע' א': גם משי"כ בהל' יסוה"ת פ"ג נמצא
ג"כ בספרי חכמי יון, וביחוד ספרי אריסטו ותלמידיו
ומפרשינו.

ולהעיר מרמב"ם שם סה"ה: "וספרים רבים חכרו בה
חכמי יון".

ב) ריש ע' ט: אם ישב אח"ב, ולכאו' צ"ל: אח"כ.

ג) ס"ע יו"ד: בענין לבון שערות דאברהם - ראה גם
ד"ה ואברהם זקן תשמ"ו (סה"מ מלוקט ע' תמט ואילך).

ד) ריש ע' כה, בירור צ"ל ע"י יעקב דוקא כו' - ראה
אוה"ת ברכה ע' א' תתמ.

ה) ע' מג שו"ה וואס נדפס מל"ה, וצ"ל מל"ת.

(ו) ע' נג שו"ה נשא נדפס פ"ד, וצ"ל פ"ז.

(ז) ע' עט, בב' הטעמים "מעלין בקודש ולא מורדין כעין ימים היוצאים" - ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 207 ואילך, עי"ש בארוכה.

(ח) ע' פ' במחלוקת ב"ש וב"ה בכח או בפועל - ראה גם לקו"ש ח"א ע' 146 ואילך, ח"ו ע' 70 ואילך, ח"ז ע' 114 ואילך, ועוד.

(ו) ולהעיר שבלקו"ש הנ"ל מובא הדוגמא מעוקצין פ, ג, מ"א "חלות דבש מאימתו מיטמאות כו"ש" משא"כ כאן מביא הדוגמא מעוקצין פ"ג מה"דגים מאימתו מקבלין טומאה כו"ש (!).

(ט) ע' צא שו"ה בפ"ז נדפס עב, וצ"ל נד.

קבוצה מלומדי האגרות קודש

פשוטו של מקרא

כב. עה"פ (כה, יג) מעתיק רש"י תיבת "לאלוקיו" ומפרש: "בשביל אלקיו כמו המקנא אתה לי וקנאתי לציון בשביל ציון".

וצריך להבין:

א) אחר שכבר פ' רש"י בפרשת בהעלותך (יא, כט) עה"פ "המקנא אתה לי" בד"ה "לי": "כמו בשבילי, כל לשון קנאה אדם נותן לב על הדבר או לנקום או לעזור אנפרמ"ט בלע"ז אוחז בעובי המשא", הלא כבר ידוע אי"כ שלשון "לי" או "ל..." הסמוך לקינוי פירושו בשביל אי"כ למה צריך רש"י לחזור ע"ז כאן?

ב) ועוד למה רש"י מביא כאן ב' דוגמאות מפסוקים?

ג) ואת"ל שצריך להביא דוגמאות (ראיות) אלו להכנת ענין זה (ל...: בשביל) ה' לו לרש"י להביאם בפעם הראשונה בפרשת בהעלותך?

הרב אליהו דהאן

- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
צרפת

ג. ברש"י ד"ה משפחת החנכי (כו, ה): "...לפיכך הטיל תקב"ה שמו עליהם ה"א מצד זה וי"ו"ד מצד זה... וזה הוא שמפורש ע"י דוד (תהלים קכב) שבטי י-ה עדות לישראל וכו' עכ"ל.

וצריך להבין:

מצינו כמה פעמים רש"י מביא פסוק מתהילים לפרש פסוק שבחומש ואעפ"כ אינו אומר שזה מפורש ע"י דוד.

ולדוגמא:

ברש"י ד"ה משנאיך (בהעלותך י, לה): אלו שונאי ישראל שכל השונא את ישראל שונא את מי שאמר והי' העולם שנא' (תהלים פג) ומשנאיך נשאו ראש ומי הם על עמך לערימו סוד, עכ"ל.

ולמה אין רש"י אומר כאן שזה מפורש ע"י דוד, וכן ע"ד זה:

ברש"י ד"ה אשר דבר ה' אל משה (שלח טו, כב): אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום (תהלים סב) אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי, עכ"ל.

וגם כאן אין רש"י אומר שזה מפורש ע"י דוד.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

כד. בפרשתינו פרק כו פסוק ט' ובני אליאב וגו' הוא דתן ואבירם וגו' בהצותם על ה' ופסוק י' ותפתח הארץ את פי' וגו'.

ולכאורה קשה מה צריך הפסוק להודיענו כל זאת כאן ואפי' אם נאמר שהכתוב רוצה להודיענו שלא נטעה שזה דתן ואבירם אחר א"כ הי' די כבר בפסוק ט' ובשביל מה צריך פסוק י' ותפתח הארץ אוז פי', ולמה לא העיר רש"י על זה?

הת' זאב אסטער
- תלמיד בישיבה -

כה. בפרשתינו כו, נא מובא סך הכל של פקודי בני ישראל - שש מאות אלף ואלף שבע מאות ושלשים, (601,730), והנה ביציאת מצרים הי' 600,000 ובמנין שהי' בשנה השנית (מובא בפ' במדבר ב, לב) שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים (603,550).

וצלה"ב:

איך יתכן שבמשך זמן של 40 שנה במדבר, מספר בני ישראל בערך אותו דבר (ואדרכה נהי' פחות). ואף שלפי האמת הי' צריך להיות 801,730 (עוד 200,000) אלא שנהרגו משום מעשה דבעל פעור ובנות מואב, סוף פ' בלק, אבל עדיין אינו מובן:

דהרי בעת שילוח המרלים שמספר בני ישראל למעלה מ-600,000 איש בין גיל 20 עד 60, הרי הגזירה שימותו במדבר חל רק על אלו למעלה מ-20 (יד, כט), אבל כל אלו פחות מגיל 20 חיו, והם שנכנסו לא"י.

א"כ, אפי' אם נאמר שבזמן מנין הראשון, או בעת שילוח המרגלים היו 600,000 ילדים, [דהנה מובא בכו"כ ספרים, ראה מכתב מכ"ק אד"ש מכ"ה אילר, תש"ט מובא בע' 3 בס' אמונה ומדע - ענין מתן תורה על הר סיני נתאמת דור אחר דור בתור עובדה שנתרחשה במעמד ששים רבוא, הגברים לבד מטף, ואם לכלול הנשים וכן האנשים למעלה מבני ששים כו', הרי היו שם מליונים אחדים מיוצאי מצרים] הנה לאחר 40 (39 או 38 - כי שילוח המרגלים הי' בשנה השנית ליציאת מצרים בחודש תמוז ותחי' אב) שנה, הרי התינוק בן יומו ביום גזירת הקב"ה על דור המרגלים, בזמן מנין בני ישראל בפ' פנחס הי' כבר בן 39 שנה. ובפשטות כולם קיימו מצוות פו"ר, ואיך אפשר שבין 600,000 אנשים, רק נולדו 200,000 (דהרי 200,000 מתו כמסופר בסוף פ' בלק בצירוף פרש"י) ועוד דהיו כמה מגפות בבני ישראל? אפי' לא ילד א' לכל זוג מהדור דעה.

ואף שאלו שהיו בן 10 או פחות בעת גזירת המרגלים, א"כ לאו דוקא שהי' להם בנים בן 20 בעת המנין בפ' פקודי, אבל עכ"פ, כל אלו שהיו למעלה מגיל 10 עד 20, שבעת המנין הי' בן 50-60, בפשטות י"ל שהי' להם לפחות ילד א' בן עשרים?! כן לא מסתבר לומר שאף לאחר הגזירה, כל אלו למעלה מגיל 20 לא הולידו עוד בנים, א"כ יוצא דרך אחד מכל ג' (או ו' זוגות כולל אלו שהיו 20 ולמעלה בעת הגזירה) היו לו בן, וצ"ל שקרה איזה ענין שנמנעו מלהוליד, ומדוע אין רש"י מרמז משהו בענין זה?

והנה מצאתי שהאברבנאל שואל עד"ז ומתרץ והי'

מהשגחת השם על עמו ששמר מספרם כי הם לא זוכים לשיתרבו במדבר יותר משהיו וגם לא רצה שיתמעטו בעבור הבנים הצריכים לישוב הארץ ולכך בחר שישאר מספרם באותו מנין שהיו כשיצאו ממצרים וכו', עי"ש.

ולכאורה, אינני יודע אם אפשר לומר זה ע"פ פש"מ דאיך אפשר לומר שהקב"ה יעשה שרק א' מכל שלשה זוגות במדבר הוליד ילד א', הרי זה גורם צער 2/3 מכל בני"י שחיו במדבר. וכן, היתכן לומר שמשום ישוב הארץ, ימנע שבנ"י יקיימו מצוה פו"ר?!

הרב מיכאל לוזניק
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מיאמי פלארידא

כו. פרשתינו פרק כו, פסוק נה בד"ה אך בגורל - "יצאו יהושע וכלב וכה"א (שופטים א) ויתנו לכלב את חברון כאשר דבר משה ואומר (יהושע יט) ע"פ ה' נתנו לו את העיר אשר שאל".

ואינו מובן:

(א) מדוע צריך להביא ראי' שכך עשו מב' פטוקים?

(ב) מדוע מקדים להביא ראי' מספר שופטים ואח"כ מביא מספר יהושע?

ועוד אינו מובן הסדר בד"ה ברש"י ע"פ זה שמקדים לפרש "לשמות מטות אבותם" ואח"כ "אך בגורל" ואח"כ "מטות אבותם".

*

כז. בפכ"ז פ"א "ותקרבנה בנות צלפחד וכו' ואלה שמות בנותיו מחלה נעה וחגלה ומלכה ותרצה" ופירש"י "מחלה נעה וגו' - ולהלן (במדבר לו,יא) הוא אומר ותהיינה מחלה ותרצה מגיד שכולם שקולות זו כזו לפיכך שנה את סדרן".

ואינו מובן:

מה זה נוגע דוקא לפסוק זה הרי לעיל במנין בני
מנשה (כו, לג) ג"כ מוזכרים שמות הבנות ושם רש"י לא פי'
ומדוע זה נוגע לכאן?

(ב) הרי אין דרכו של רש"י להסביר סתירות בין פסוק
שלפנינו לפסוק שכתוב לקמן ומדוע כאן רש"י שינה מכלליו?

[ועיין ברש"י לקמן (לו, יא) שפי' ש"כאן מנאן לפי
גדולותן . . . ובכך המקרא מנאן לפי חכמתן וכו'"]

ועיין באור החיים שמקשה על פי' זה כמה
וכמה קשיות ומסביר שכאן - במנין בני מנשה
ובה"ותקרבנה" מנאן דרך גדלותן ואילו בפר' ותהיינה
(להלן) מנאן דרך חכמתן" [1].

הת' אליעזר צבי הכהן ווייספיש
- תות"ל 770 -

כח. בפירש"י ד"ה לפני משה ולפני אלעזר (כז, ב): מגיש
שלא עמדו לפניהם אלא בשנת הארבעים אחר שמת אהרן, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) מה נוגע לידע זה, ומזה שרש"י לא אמר: "לא עמדו
וכו'", אלא: "מגיד שלא עמדו", משמע שזהו תכלית כוונת
הפסוק להודיע לנו דבר זה.

(ב) לכאורה זה דבר הפשוט, שהרי בנוגע למיתת אהרן
כבר למדנו בפרשת חקת, ומצד איזה סברא היינו סועים לומר
שזה שהכתוב מספר לנו בפרשת פנחס, הי' עוד בחילו של

*****

(1) ראה לקו"ש ח"ח פ' מסעי (ב) בארוכה.

המערכת

אהרן.

והגם שאין מוקדם ומאוחר בתורה,

אבל לכאורה, אין מוקדם ומאוחר בתורה אמרינן רק כשיש הכרח וסיבה לזה, אבל כאן לכאורה אין שום הכרח וסיבה לומר שאהרן הי' תי (ואדרבה כנ"ל),

וא"כ למה צריך הכתוב להודיע לנו זה.

ג) בתחילת פרשת פינחס כתיב: ויאמר ה' אל משה ואל אלעזר וגו'.

ולמה לא אמר רש"י שם: "מגיד שמנין זה הי' אחר שמת אהרן".

*

כט. בפירש"י ד"ה כן בנות צלפחד דברת (כז, ז): כתרגומו יאות כך כתובה פרשה זו לפני במרום וכו', עכ"ל.

ובד"ה (שאחר זה) כן בנות צלפחד דברת: יפה תבעו. אשרי אדם שהקב"ה מודה לדבריו, עכ"ל.

ענין בספרי על פסוק זה, וז"ל:

... יפה תבעו שכך כתובה פרשה לפני במרום אשרי אדם שהמקום מודה לדבריו, עכ"ל.

ולפי זה צריך להכין:

למה לא מפרש רש"י **כסדר** הזה, ולמה **מחלק** ענין ונקודה **אחת** בשני ד"ה.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

ל. בפסוק (כז,יא): "...והיתה לבני ישראל' לחקת משפט וגו'.

ענין בפרשת אחרי בפירש"י (יח,ד) ד"ה את משפט העשו: אלו דברים האמורים בתורה במשפט שאילו לא נאמרו היו כדאי לאומרו, עכ"ל.

ובד"ה שאחר זה, ואת חוקתי תשמרו: דברים שהן גזירת המלך שיצר הרע משיב עליהם לנו לשומרו ועובדי כוכבים משיבין עליהם וכו' עכ"ל.

ולפי זה צריך להבין בפרשתנו מהו הפירוש של: "חקת משפט". ממה נפשך, אם זה חוק אין זה משפט ואם זה משפט אין זה חוק.

וענין בספרי, וז"ל: "...נתנה תורה דעת לחכמים לדרוש ולומר כל הקרוב בשאר בשר הוא הקרוב בנחלה, עכ"ל.

וענין בפירוש התורה והמצוה להמלבי"ם שמפרש זה, וז"ל:

חק הוא הדבר שאין לו טעם . . . אבל משפט הוא דבר שהכל יודעים טעמו, ומפני שכפי תורת נחלה הכתובה נדמית שהוא חוקה בלי טעם כי למה ירשו האחים ולא האב, בארה התורה שהוא משפט, כי נתנה רשות לחכמים וגם דעת ובלנה לדעת טעם הדברים, עכ"ל. וענין שם. (2).

וצריך להבין למה אין רש"י מפרש זה.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

*****

(2) י"ל לפי המבואר בכ"מ (ראה לקו"ש חיל"ז ע' 320) דגם מצוות שכליים צריך לקיימם מצד חוק דלפיל"ז מ"ש.

המערכת

לא. פרשתינו (כז, יב) "עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ אשר נתתי לבני ישראל".

צריך להבין:

למה לא פי' רש"י ש"הר העברים" הוא "הר נבו" כי לולי זאת אפשר לשאול אותה שאלה שמבייא רש"י בפרשת חוקת (כ, כב) בד"ה "הר ההר" "ואע"פ שהענן הלך לפניהם וכו'"?

*

לב. בד"ה "עלה אל הר העברים" (כז, יב) מפרש רש"י בב' אופנים "למה נסמכה פרשה זו לכאן" (עיין בשפ"ח ובמשכיל לדוד שמפרשים הצריכותא שבב' הפירושים) אבל עדיין צריך להבין מה מוסיף המשל שמביא בסוף פירושו - "משל למלך שגזר על בנו שלא יכנס לפתח פלטין שלו נכנס לשער והוא אחריו לחצר והוא אחריו לטרקלין והוא אחריו כיון שבא ליכנס לקיטון א"ל בני מכאן ואילך אתה אסור ליכנס" - לפשוטו של מקרא לכאורה זהו רק כפל לשון מהד"א?

הרב אליהו דהאן
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
צרפת

לג. פרק כ"ז פסוק י"ג. רש"י ד"ה כאשר נאסף אהרן אחיך. מכאן שנתאוה משה למיתתו של אהרן, ד"א אין אתה טוב ממנו על אשר לא קדשתם הא אם קדשתם אותי כו' בכ"מ שכתב מיתתם כתב סורחנכם כו' להודיע שלא היתה בהם אלא זו בלבד, עכ"ל.

וקשה (3) דלעיל בפרשת חוקת (כ, כו) ברש"י ד"ה את

*****

(3) ראה לקו"ש חי"ד פ' ראה (ב) הערה (37).

המערכת

בגדיו כתב "מיד חמד משה לאותה מיתה וזהו שנאמר לו כאשר מת אהרן אחיך מיתה שנתאית לה" עכ"ל. דהיינו שבהפסוק בסוף פרשת האזינו רואים שנתאוו משה לאותה מיתה וכ"פ רש"י שם בסוף האזינו - וכאן אומר רש"י שיודעים זאת מפסוק זה?

עוד קשה מש"כ אין אתה טוב ממנו כו' לראו' מה קס"ד משה שהלא יותר טוב מאהרן, ואדרבא הוא בעצמו הכה הסלע? (ואפשר ל"ל עפ"י מ"ש רש"י לעיל כיון שאמר הקב"ה נתן נתן להם אמר אותי צוה המקום להנחיל שמא הותרה הגזירה כו' דהיינו שישראל היו צריכין עוד למשה בתור מנהיגם להנחיל להם הארץ - משא"כ אהרן) ועי' ג"כ בלבוש האורה.

עוד קשה מש"כ בכ"מ שכתב מיתת כו' - לכאו' כאן הי' צריך ד"ה חדש "כאשר מריתם פי' גו'".

עוד קשה מש"כ לכך ביקש משה שיכתוב סרחונו שלא יאמרו אף הוא מן הממרים הי' ובסוף כתב להודיע שלא היתה בהם אלא זו בלבד ומהו שינוי הלשון ולכאו' אדרבה אצל משה מצינו הצאן ובקר ישחט שמביא רש"י דעת ר' עקיבא שהכל כמשמעו רק לא פרע ממנו שלא היתה ברבים.

הת' בן ציון חיים אסטער
- תלמיד בלשיבה -

לד. ברש"י ד"ה הם מי מריבת קודש (כז, יד): ...ד"א הם שהמרו מרה הם היו שהמרו בים סוף הם עצמם שהמרו במדבר צין, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) גם בפרשת חוקת כתיב (כ, יג): המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל וגו', ולמה לא פירש רש"י זה שם.

(ב) למה נקט רש"י בסדר הזה: מרה, ים סוף, מדבר צין.

הלא הסדר הי': ים סוף, מרה, מדבר צין.

ג) למה נקט רש"י רק שלשה פעמים אלו שהמרו בני ישראל, הלא כתיב בפרשת שלח (יד, כב): "...וינסו אותי זה עשר פעמים וגו'".

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

לה. בפרשתינו פרק כ"ז פסוק ט"ז כתב רש"י "כיון ששמע משה שא"ל המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו, אמר (- משה) הגיע שעה שאתבע צרכי, שירשו בני את גדולתי כו'" שמזה מובן שמשה טרם ידע שבניו לא יטלו גדולתו.

ועיין לעיל בפרשת חוקת פרק כ' פסוק כ"ה, כותב רש"י "כדברי ניהומים אמור לו אשריך שתראה כתרך נתון לבנך מה שאין אני זכאי לכך".

שמזה משמע שהקב"ה אמר למשה שבניו לא יטלו את כתרם, וגדולתו יותן לאחר (4).

ועוד, הלא בפ' בהעלותך (יא, כח) כותב רש"י "...ד"ה . . לפי שהיו מתנבאים משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ", מוכח מזה שמשה ידע שבניו לא ירשו את גדולתו, כבר מפ' בהעלותך, ואם כן קשה למה חשב משה כאן (בפ' פנחס) שבניו ירשו אותו.

הרב שד"ב קיומאן
- תושב השכונה -

*****

4) אולי אפ"ל דתחילה ידע שבניו לא ירשו מקומו, אבל כשראה בנוגע לבנות צלפחד שנטלו חלק אביהם, חשב שאולי אם יתחנך לפי הקב"ה עכשיו שילטו בניו הגדולה, יתרצה הקב"ה ויתן לבניו שימלא מקומו.

המערכת

לו. בפסוק (כח, יד): ...זאת עלת חדש בחדשו לחדשי השנה.

תיבות: "לחדשי השנה", מיותרים.

וכמו בנוגע לשבת לא כתיב: "(עלת שבת בשבתו) לשבתות השנה".

וצריך להבין, למה אין רש"י מפרש זה.

ועיין בספרי:

לחדשי השנה למה נאמר לפי שהוא אומר ובראשי חדשיכם תקריבו עולה לה' שומעני מיעוט חפשים שנים ת"ל לחדשי השנה, עכ"ל.

ועיין בהתורה והמצוה להמלבי"ם שמפרש זה, וז"ל: ...שלא נטעה שמ"ש בראשי חדשיכם הם בניסן ותשרי לבד, שניסן ראש חדשים ובתשרי מבואר ממ"ש מלבד עולת החדש, לכן אמר שיביאו זה בכל חדשי השנה, עכ"ל.

עוד צריך להבין:

למה בנוגע לשבת (כח, י) נאמר: עלת שבת בשבתו וגו'.

ולא נאמר: "זאת עלת שבת בשבתו".

ובנוגע לראש חודש נאמר: "זאת עולת חדש בחדשו".

*

לז. בפירש"י ד"ה קח לך (כז, יח): קחנו בדברים אשריך שזכית להנהיג בניו של מקום, עכ"ל.

ובד"ה (שאחר זה) לך: את שבדוק לך את זה שאתה מכיר, עכ"ל.

ובד"ה ויקח את יהושע (כז, יח): לקחו בדברים

והודיעו מתן שכר פרנסי ישראל לעוה"ב, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) למה מעתיק רש"י תיבת: "לך" בד"ה הראשון,

והלא אין מפרש תיבה זה רק בד"ה השני.

(ב) למה לא פירש רש"י בד"ה השלישי על דרך שפירש בד"ה הראשון, דהיינו שאמר לו: "אשריך שזכית להנהיג בניו של מקום".

ובכלל צריך להבין, מה אינו מוכן כאן (בד"ה השלישי) שרש"י צריך לפרש זה (5).

ולכאורה על פי פטות מודיע לנו הכתוב שמה קיים נה שאמר לו הקב"ה בפסוק (יח).

(ג) מהיכן יודע רש"י בד"ה הראשון שהקב"ה אמר למשה שיאמר ליהושע: "אשריך שזכית להנהיג בניו של מקום".

אולי אמר לו שאמר ליהושע: "מתן שכר פרנסי ישראל לעוה"ב", כמו שפירש בד"ה השלישי.

הרב וו. ראזענבלום

- תושב השכונה -

לח. בפכ"ח פט"ו "על עולת התמיד יעשה ונסכו".

*****

(5) ראה ברא"ם דויקח וגו' מיותר שכבר כתוב ויעש משה כאשר צוה וגו' ועכ"ל שהי' הוספה.

המערכת

וברש"י "ונסכו - אין ונסכו מוסב על השעיר שאין נסכים לחטאת".

וראה בשפ"ח שמסביר שהמילה ונסכו הולכת על עולת התמיד כולו שאומר על עולת התמיד ונסכו יעשה.

ולקמן בפכ"ט פל"א מסביר רש"י "וכן כל ונסכיהן האמורים בכל המועדות חוץ משל קרבנות בחד שכל ונסכה ונסכיהם ונסכיה שבהם מוסכים על התמיד וכו'".

וא"כ א"מ מדוע רש"י לא מפרש את שינויי הלשון שלפעמים אומר על התמיד ונסכה (כח, ל). ולפעמים אומר ונסכו (כח, טו) ולפעמים ונסכיהם (כח, לא)?

הת' אליעזר צבי הכהן ווייספיש
- תות"ל 770 -

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירושי דפ' מטות

נת' בהתוועדות	פרק ופסוק ד"ה
מטו"מ תשכ"ה	ל, ב ראשי המטות.
מטו"מ תשכ"ו	ל, ג לא יחל דברו.
מטו"מ תשכ"ו (1)	ל, ז למה אין רש"י מפרש מדוע חזר הכתוב בסיכומו רק על ה"חוקים" שבדיני נדרים ולא על עיקר הדין ונדרים.

נת' בהתוועדות	ד"ה	פרק ופסוק
מטו"מ תשל"ג	למה אין רש"י מפרש מהו ענין החוקים בענין הנדרים.	שם
מטו"מ תשמ"מ	נקמת ה'.	לא, ג
מטות תשמ"א	ויקחו את כל השלל וגו'.	לא, יא
מטו"מ תשל"ה (2)	בדבר בלעם.	לא, טז
מטו"מ תשמ"ו	הרגו.	לא, יז
מטו"מ תשמ"ב (3)	כל הורג נפש.	לא, יט
מטו"מ תשמ"מ	תחטאו.	שם
חוקת תשכ"ה (4)	ויאמר אלעזר הכהן גו'.	לא, כא
אחש"פ. מוש"פ שמלני תשל"ט	ויאמר אלעזר הכהן גו'.	שם
נשא תשל"ו (5)	אך במי נדה יתחטא.	לא, כג
נשא תשל"ו (5)	וכל אשר לא יבוא באטא.	שם

מ - גליון הארבע מאות - פנחס תשמ"ז -

נת' בהתוועדות	פרק ופסוק ד"ה	שם
(5) נשא תשל"ו	תעבירו במים.	שם
(6) מטו"מ תשל"ב	למה אין רש"י מפרש מדוע קבלו הלווים חלק מביזת מדין.	לא, כו ואילך
מסעי תשמ"א		לא, ל
(7) מטו"מ תשכ"ט	לפני בני ישראל.	לב, יז
מטו"מ תשמ"ג	חורותיהם.	לב, מא
(8) מטו"מ תשכ"ה	ויקרא לה נבה.	לב, מב

*****

(1) יג 109-105. (2) יח 362-357. (3) מטות
תשד"מ. (4) ח 185-182. (5) יח 370-367. (6) יג 113-110.
(7) טו 398-391. (8) יח 377-371.

נערך ע"י הרב יוסף יצחק שגלוב
- תושב השכונה -

ר מ ב ם

מ. א) ברמב"ם הלכות נשיאת כפים פט"ו ה"א כתב וז"ל
ששה דברים מונעין נשיאת כפים הלשון והמומין והעבירה
והשינים והיין וטומאת הידים וכו'.

ואח"כ הוא מבאר גדר כל הפסולים:

ומקור דברי הרמב"ם במגילה כ"ד ע"ב במשנה כהן שיש
בידו מומין לא ישא את כפיו וכו' יעויין שם הגמ' גבי
הלשון.

ושם בה"ג כתב גבי פסול העבירות וז"ל: העבירה
כיצד כהן שהרג את הנפש אע"פ שעשה תשובה לא ישא את
כפיו שנאמר (ישעי' א' ט"ו) ידכם דמים מלאו וכו' וכהן
שעבד כוכבים בין באונס בין בשגגה אע"פ שעשה תשובה לא
ישא את כפיו לעולם שנאמר וכו' וכן כהן שהמיר
לעכו"ם אע"פ שחזר בו אינו נושא את כפיו לעולם ושאר
העבירות אינם מונעין עכ"ל.

ומקור דברי הרמב"ם כדמציין הכס"מ הם מברכות
ל"ב ע"ב אמר ר"י כל כהן שהרג לא ישא את כפיו וכו' וגבי
ע"ז מקורו במנחות ק"ט ע"א דאיתא התם.

הכהנים ששמשו בבית חוניו לא ישמשו במקדש
שבירושלים ואצ"ל לדבר אחר (אם שמשו לעבודת כוכבים
לא ישמשו עוד בירושלים רש"י שם) שנאמר אך לא יעלו
כהני הכמות וכו'.

וראה תוספות ד"ה לא: דכתב בשם ספר הזהר [דפשוטת
כוונתו לספר הזהר ח"ג רי"ד ע"א וכו"ה מקור הרמב"ם
כדמציין במ"מ להרמב"ם ואכ"מ] שהמיר דעתו לא ישא כפיו
אע"פ שעשה תשובה ואח"כ הוא מביא תשובת רש"י שהוא סובר
דכשר ע"י תשובה [תשובה הזאת דרש"י מובאת בב"י סקכ"ח
ד"ה ומ"ש וצ"ע מקורה כי עיין ספר פרד"ס הגדול לרש"י
בליקוטים בסוף הספר בעמ' 821 ששמע מכאן שפסול אפילו

ע"י תשובה וראה קרית מלך על הרמב"ם שמציין לתנא דבי אליהו פכ"ג, כדברי רש"י בתוספות שם ואולי י"ל כפי מה שמבאר שם ואכ"מ].

(ב) וצלה"ב:

(א) מאי היא יסוד פלוגתתם אם מקבלים אותם לידי תשובה או לא?

(ב) יעויין בהוספות בסוטה ל"ט ע"א ד"ה וכי מהדר שמביא שדעת רבינו גרשום היא כשיטת רש"י שמהני תשובה וסברתו דאי לא תימא הכי נמצאת מרפה ידיהן של ב"ת שיאמרו אוי לאותה בושה וכו' וימנעו מעשות תשובה.

ומילתי התם ראייה מסנהדרין ק"ג ע"א וקידושין דע"א עיין שם ולפ"ז קשה טובא על הרמב"ם איך כתב דלא מהני תשובה ה"ז מרפה ידיהן? כנ"ל, וצ"ע.

(ג) ועוד כתב הרמב"ם בהלכות תשובה פ"ג הי"ד שאין לך דבר העומד בפני התשובה אפילו כפר בעיקר כל ימיו ובאחרונה שב יש לו חלק לעולם הבא ועיין בירושלמי פאה פ"א ה"א בסופה ר"ש בן לקיש אמר: בתורה על הראשונים הרי שיה אדם רשע גמור ובסוף עשה תשובה הקב"ה מקבלו וכו' ולא עוד אלא שזדונות נעשין לו כזכיות וראה פני משה שם.

[ועיין נמי יומא פ"ו ע"ב וראה תניא אגה"ת פ"ב ולהעיר נמי מקידושין מ"ט ע"ב שסגי להו בהרהור להגיע לדרגת צ"ג וראה לקו"ש ח"י"ז ע' 186 וש"נ ויש להאריך ואכ"מ].

והרמב"ם סובר דלא מקבלים אותם אפילו עשה תשובה גמורה הלכות בליאת המקדש פ"ט ה"ג ודו"ק.

(ד) על הך הלכה כתב הכס"מ גבי הא דכתב הרמב"ם בין באונס בין ברצון וז"ל צ"ע מנ"ל הא דכהני הבמות וכו' ל"מ שהיו אנוסים וצ"ע. [ועיין אור שמח שם דמילתי ראייה מע"ז נ"ד ע"א וברש"י שם וא"כ צ"ע על הכס"מ ואולי א"ל כפי מש"כ בקרית מלך שם ואכ"מ].

ה) ועוד קשה טובא על הרמב"ם כי הרמב"ם כתב שם ששאר העבירות אין מונעין וראה שם ה"ו ומקורו מירושלמי גיטין פ"ה ה"ט וז"ל ורב הונא: אפילו לאחד אומר כהנים שאינו קורא אלא השבט שלא תאמר פלוני מגלה עריות והוא ש"ד והוא מברכיננו וכו'.

וצ"ע שהרי ק"ו ואם ע"ז וש"ד [וצ"ע מדוע לא הזכיר הרמב"ם הא דמגלה עריות ודו"ק ואכ"מ] דלא מהני אפילו באם עשה תשובה עבירות אחרות מהני אפילו בלא תשובה וצ"ע.

ו) ועוד איכא למידק שהרי הפסול של העבירה אינו דומה לשאר פסולים ומדוע הרמב"ם כלל אותם בלחד ולהעיר שבגמ' תני פסולי הגוף במגלה שם ופסול העבירה נמצא בברכות ובמנחות שם ודו"ק.

ג) ואשר יראה לומר בכ"ז: דהנה בפעולת המצוות שם אדם ועד"ז בפעולת העבירות איכא תרי דינים, (ופעולות).

1) דין בהגברא למשל אדם המניח תפילין.

2) דין בהחפצא כגון התפילין עצמן ולפ"ז י"ל שלעניננו הגברא הוי הכהן העושה העבודה בביהמ"ק והחפצא הוא הכהן עצמו בתור תשמיש קדושה בביהמ"ק או לנ"כ.

ונלענ"ד לומר שהפסול של הכהן לעבודה איכא להסביר בתרי אופנים הנ"ל:

1) או שזה פסול להגברא שהגברא אינו יכול לעבוד בביהמ"ק או לנ"כ כיון דהוי פסול.

2) או דילמא פסולו הוי פסול בהחפצא לא שאינו יכול לעבוד אלא שגופו אינו יכול להיות תשמיש קדושה בביהמ"ק (חפצא של מצוה).

ד) ועפ"ז נראה לומר שזהו היסוד לפלוגתתם של רש"י והרמב"ם הנ"ל:

רש"י ז"ל סובר שפסול בהגברא שאינו יכול לבצע עבודתו ולכן מי שיש לו מום בידים ונתכפר וכיו"ב ועד"ז

מי שש"ד או שעושה ע"ז או שהמיר לעכו"ם אינו יכול לעשות עבודתו ולכן אילו עשה תשובה ונתכפר לגמרי עבירתו עכ"כ שזדונות נעשו לו כזכיות ויש לו חלק לעולם הבא ולא מזכירים לו דבר כנ"ל ליום הדין לכן שוב יכול להיות ראוי עבודה ואצ"ל לנ"כ.

רמב"ם ז"ל לעומת זאת הוא סובר שגדר פסולו הוא דין בהחפצא שהחפצא אינו כלי ראוי לעבודה ולכן מי שיש לו מומים בידים וכיו"ב וכן אם ש"ד או ע"ז או שהמיר לעכו"ם כנ"ל שוב גופו אינו יכול להיות חפץ ראוי לעבודה ע"כ.

(ה) ועפ"ז יובנו כל הדיוקים דלעיל בס"ד,

(א) יסוד פלוגתת הראשונים אם מהני תשובה לנ"כ תלי בהא אם נאמר שפסולו הוא דין בהגברא ובהחפצא שאם נימא כרש"י ורבינו גרשום כנ"ל שהפסול הוי פסול בהגברא ולכן אם עשה תשובה שוב נתכפר וראוי לעבוד (ומה ששאר עבירות אינם מונעין י"ל כיון דבלאה"כ אינם עבירות חמורות כ"כ).

משא"כ הרמב"ם דס"ל שדין הפסול הוא דין בהחפצא לכן אע"פ שעשה תשובה שלימה ונתכפר לגמרי ויש לו חלק לעולם הבא ולא יזכירו לו דבר ולא חצי דבר ליום הדין (תניא שם) אבל אעפ"כ אינו יכול לבטל מה שידיו עשו והחפצא עדיין לא מתוקן ע"ד מום בידים וכפי מה שמבאר כ"ק אדמו"ר בלקו"ש ח"י ע' 45 וזלה"ק עד"מ היד המחלקת צדקה וכו' שבוודאי פעלה מצוה זו שינוי גם במציאותה הגשמית של היד עכלה"ק ועפ"ז מובן שהשינוי המכוון דדבריו הק' של כ"ק אד"ש הנ"ל הוא שינוי בהחפצא ועד"ז י"ל בנוגע לעבירות ולכן לא איכפת לן אם עשה תשובה אם לאו כי אינו יכול לבטל הפעולה שידיו עשו ע"ד מ"ש בתניא שם פ"א גבי ביטול מ"ע דלמרות דעשה תשובה מ"מ האור נעדר עיין שם.

(ב) ועפ"ז מובן דלא קשה הא דאמר רבינו גרשום דנמצא מרפה ידיהן של בעלי תשובה כנ"ל כי אם היינו אומרים שלא מקבלים אותם בגלל עשה פעולה לא טובה היה מובן שזה ריפוי ידיהם אולי היות שהרמב"ם סובר שהפסול או שיך כלל לפסול הגברא אלא הפעולות שידיו עשו וע"ז מובנים שלא נחשב כלל לדיחוי וק"ל.

ג) ועפ"ז מובן שאין כאן שום סתירה לדברי הרמב"ם בהלכות תשובה ובירושלמי פאה שם כנ"ל.

ד) ועפ"ז מובן הא דמקשה בכס"מ דצ"ע אונס מנ"ל כנ"ל כיון דכל הקפידה היא קפידה גבי החפצא שהכהן עשה בידיו ש"ד או ע"ז וכנ"ל לכן לא נוגע אם עשה בשוגג או במזיד ברצון או באונס כיון דגבי החפצא אין שום נפק"מ אם ידיו עשו אותה מעשה ולכן שפיר כתב הרמב"ם אפילו באונס ע"כ.

ה) ומובן ג"כ הא דכתב הרמב"ם משמעות הירושלמי ששאר עבירות אינם מונעין אע"פ שלא עשה תשובה למרות כי לכאורה חמור הוא מהיכא דעשה ע"ז וש"ד ועשה תשובה כי לא נגעה כלל כיון דבלאה"כ כל גדר הפסול הוא פסול בהחפצא ולכן שאר עבירות אינו עושה רושם בגוף חמור כ"כ לפסלו מעבודה או מנ"כ ולכן לא נוגע אם עשה תשובה אם לא.

ו) ומובן שפיר מדוע כלל הרמב"ם פסול דעבירה עם שאר פסולין כיון דעבירה נמי הוי פסול בגופו של הכהן כמו פסול בידים פסול בהחפצא ע"כ ויש להאריך בכ"ז ואכ"מ, ודו"ק.

הרב אליהו בוקובזה

- כולל אברכים -

שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

ח ס י ד ו ת

מא. בלקו"ת בתחילת הפ' נד' ד"ה צו את בניי כו' את קרבני. ובסעי' א' וב' מבאר בארוכה בענין מה שאין התומ"צ ועד"ז התשובה מועילים בעוה"ב אלא בעוה"ז דוקא כו'. ונמצא ג"כ מאמר זה בסידור עם דא"ח לא, ג [שם הוא בסגנון אדהאמ"צ, ובהמ"מ ללקו"ת מצויין לעוד ד"ה זה ארוך מכ"ק אדהאמ"צ]. והוא מש"פ פינחס תקס"ה.

ונמצא גם (בשינויים והגהות כו') באוה"ת פינחס ע' א'פ-א'פא. א'פג. שם כרך ה' ע' א'תרעד. [ובע' א'פ שם מצלין בענין שתומ"צ הוא בעוה"ז דוקא לשבת קנ"א ע"ב שלמוהמ"ש הם שנים שאין בהם חפץ, ואח"כ כותב: ותשובה ג"כ רק בעוה"ז דוקא ומשלו כמו ארץ וים אם אינו נוטל מזון מיבשה כו'. ויל"ע היכן מובא עוד משל זה].

וכן נמצא תוכן הדרוש בשרש מצות התפילה פמ"ד (דרמ"צ קמב, א) והלשון שם זהה לנוסח הלקו"ת. ושם בפמ"ה נמצא תוכן הביאור של ד"ה זה - להלן עו, ג ובסידור לד, ב [וכאן בהביאור לשון הדרמ"צ זהה לנוסח הסידור]. ושם בפמ"ו מיוסד על הביאור השני שעל ד"ה זה טנד' בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשמח [וליתא ביאור זה בלקו"ת ובסידור].

ונמצא ג"כ תוכן דרוש זה (בקיצור יותר) לפני זה בדרמ"צ מצות וידוי ותשובה פ"ד (לט, ב ואילך) וז"ל: שאין התשובה מועלת אלא בעוה"ז כו' והטעם בכ"ז כבר נתבאר בארוכה במ"א ע"פ צו את בניי כו' את קרבני לחמי לאשי בתורה ושני ביאורים דתקס"ה יעו"ש אך קיצור ושרש הענין נביא כאן... ע"כ.

[ויש לציין כאן אשר צירוף "שרש מצות התפילה" לס' המצות-דרך מצותיך, הוא מעשה ידי המדפיס גרידא, משא"כ בכל"ק אדמו"ר הצ"צ אשר השרש מצות התפילה וסהמ"צ נרשמו בכ"כ כרכים נפרדים (אולי בתקופה סמוכה) בלי כל קשר בין האחד למשנהו. ובזה יובן מה דבשרש מצות התפילה נמצאים ג"כ כמה ענינים שנשנו בסהמ"צ ומבלי לציין ממקום אחד למשנהו, בדוגמת הנ"ל בתוכן הדרוש דאת קרבני, ועד"ז

בשרש מצות התפילה פל"ב שנמצא שם תוכן המאמר דלעיל מצות נדרים (דרמ"צ מב, ב ואילך. והוא ד"ה ראשי המטות דתק"ע), ומבלי לציין ממקום אחד למשנהו כי לא נרשמו בתור ספר אחד].

ונמצא עוד מענין זה בסה"מ תרכ"ו ע' רפה [הוא בלאור ע"פ כי המצוה - תקס"ו. ושם שדוקא בעוה"ז שהאדם כלול מכל העולמות כו' ביכולתו להפוך כו' משא"כ בעוה"ב שהוא מדרי' פרטית]. וכן נמצא תוכן הדרוש בשינויים בד"ה ישתבח בסה"מ תרנ"ח ע' רטו ואילך [שם זהה לה"ביאור" דלקמן עו, ג שעוה"כ הוא עולם כרוך שכבר נפרד הטוב מהרע כו']. ובשינויים כו' בסה"מ תרנ"ד ע' רלב ואילך [ושם מקשה על התירוץ כאן דעוה"כ הוא בחי' ממכ"ע כו', שהרי ידוע ומבואר בכ"מ דבעוה"ב יהי' גילוי בחי' סוכ"ע דוקא כו' וא"כ הדרא קושיא לדוכתי' למה אינו מועיל תשובה בעוה"ב" ומבאר בארוכה ע"ש] ובשינויים ובארוכה בסה"מ תרפ"ד ע' קיז ואילך, וד"ה צו גו' את קרבני דש"פ פינחס תש"א.

אח"ז בלקו"ת בא דרוש שני עה"פ צו גו' את קרבני (עז, ג). והוא מש"פ פינחס מברכים אב תקע"ב. ראה ברשימת אדהצ"צ (בסו"ס פס"ד דף תמב, א): "תקע"ב מברכים אב את הכבש א' כו' סיום על תורות בלאד"ל. והיינו כי זה הי' הדרוש האחרון שאמר אדה"ז במקום משכנו בעיר לאדי ואח"כ הוצרך לברוח מחמת מלחמת הצרפתים כו' והי' מטולטל כו' כמו שממשיך בהרשמה שם. וזהו מאמר האחרון שנאמר מאדה"ז שנמצא בתו"א ולקו"ת.

במאמר זה בדף עז, סע"ד אחר התיבות "שע"ז אמרז"ל שהמלאך סנדלפון קושר כתרים לקונו מצרופי אותיות התפלה", באה הגהה (בתוך חצאע"ג) "והדברים עתיקים ואין להאריך" (ונרשמה הגהה זו בסוף המפתח ענינים מכ"ק אדמו"ר שליט"א שבסו"ס הלקו"ת במפתח הביטויים בלתי רגילים). וע"פ עיון בהמקורות נראה אשר הגהה זו אינה הוספת הצ"צ כ"א היתה רשומה מקודם. וראה עוד מענין סנדל קושר כו' להלן בסיום המאמר (עח, ד) ושם בהגהה מצדין לדרושים המדברים מזה.

[מקור הלשון "והדברים עתיקים" הוא בדה"א ד, כב. וראה ע"פ זה באוה"ת תולדות (כרך ז') תתטז, ב ואילך.

ביאורו"ז להצ"צ (כרך ב') ע' עתר. ד"ה ויעתק - תרע"ט].

*

מכ. באורה"ת פינחס (כרך ו') ע' א'תתקמ (הגהות לד"ה קודש ישראל שבלקו"ת), ז"ל: וגם תרומה תרי ממאה, ופי' בזהר ויקהל דף ריש סע"א שהם ב' שמות הוי' אד' כו', וכן משמע בזהר תרומה דף קל"ד ע"ב בענין ויקחו לי תרומה, לי ת"ת תרומה מ' כ"ה במק"מ שם וכן איתא בסש"ב, עכ"ל.

והנה בתניא פמ"ז ז"ל: אבל אנחנו ירושה ומתנה היא לנו שנתן לנו את תורתו והלביש בה רצונו וחכמתו ית' המיוחדים במהו"ע ית' בתכלית היחוד וה"ז כאילו נתן לנו את עצמו כביכול, כמ"ש בזה"ק ע"פ ויקחו לי תרומה [דלי כלומר אותי והל"ל ותרומה אלא משום דכולא חד ע"ש היטב]. עכ"ל בתניא.

וז"ל בזהר תרומה קמ, ב: ויקחו לי תרומה ותרומה לא כתיב אלא ויקחו לי תרומה לאחזאה דכלא חד בלא פרודא. ע"כ.

ובזהר שם קלד, ב ז"ל: ויקחו תרומה לא כתיב אלא ויקחו לי תרומה עילא ותתא בכללא חדא בלא פרודא כלל [וע"ז כתב במק"מ שם: נ"ב לי תפארת תרומה מל']. ע"כ.

ובהשקפ"ר צריך ביאור מה נמצא בתניא יותר מאשר בזהר, שע"ז מצוין הצ"צ "וכן איתא בסש"ב".

ואולי משום שבתניא מפורש ש"ל"י הוא "עצמו כביכול" ותרומה הוא "תורתו" והוא ע"ד תפארת ומל' (קוב"ה ושכינת'י). משא"כ בזהר דף קל"ד שנאמר רק "עילא ותתא". ובדף ק"מ לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר.

ואולי גם ל"ל ע"פ ההמשך בתניא שם (אחר התיבות "ע"ש היטב", וב' נקודות - ע"ד סוף פסוק): וז"ש ותתן לנו ה' אלקינו באהבה כו' כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו כו'. ומפרש בס' "שיעורים בס' התניא" - שנתן לנו מתנה שהי' ה' אלקינו - אלקה שלנו. ע"כ.

ואולי ר"ל גם שנתן לנו ה' (ע"ד האמור לעיל בתניא

שנתן לנו את עצמו - ויקחו לי) אלקינו (ע"ד תורתו - תרומה). וראה זוהר נשא קמג, א. ואם פל' זה נכון ל"ל שע"ז מצין הצ"צ לתניא כאן ש"ל"י ותרומה הם ע"ד ב' השמות הוי' אלקים. אבל צ"ע אם אפשר לפרש כן בשטחיות ל' התניא.

הרב אליהו מטוסוב
- תושב השכונה -

מג. בספר התניא פרק מ' באמצע ובזה יובן היטב הא דדחילו ורחימו נקראי' גדפין וכו' ולהעיר ממס' ברכות דף נ"ג ע"ב מה יונה אינה ניצולת אלא בכנפי' אף ישראל אינן ניצולין אלא במצות ע"כ, ומשמע מזה שהכנפים הוא ענין המצות.

הת' דאב אסטער
- תלמיד בישיבה -

ש ו נ ו ת

מד. ברשימת "המאסר והחופש" המודפסת בראש קונטרס חג הגאולה יב-יג תמוז תרצ"א (ספה"מ קונטרסים חלק א' ע' קעה), שנכתבה ע"י בעל הגאולה, [ראה ליקוט י"ב-י"ג תמוז ש.ז. הע' 30 ובשוה"ג], כתוב שם בזה"ל:

"כיום הרביעי ל"ג תמוז . . . אמר אז המאמר ברוך הגומל הא', ביום החמישי בקר עזב את עיר מקלטו ויבא לביהו ללענינראד ביום **ועש"ק ל"ד תמוז** ובש"ק פ' פנחס עלה לתורה ויברך ברכת הגומל...". (ההדגשה שלי).

ולהעיר שיום **ועש"ק** בשנה ההיא הי' **ס"ו תמוז**, (וש"ק שבו בירך ברכת הגומל הי' ט"ז תמוז).

ולהעיר ג"כ משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א בט"ו תמוז ש.ז.

הת' ברוך ווילהעלם
- תות"ל 770 -

מה. לאחרונה נדפס ספר אלבום על ה"תהלוכה המרכזית בבית חינוכו" - הוצאת קה"ת, של ל"ג בעומר" ובסוף הספר מובא רשימה של הז' מצוות בני נח באנגלית ואזהרה דאבר מן החי תרגמו (תרגום חפשי): "לא להיות אכזרי לחיות". שזהו ענין דצער בעלי חיים.

ואע"פ שמובא בס' החינוך (תסז) שמשרשי המצוה כדי שלא נלמד נפשנו כמדת האכזריות שהיא מדה מגונה ביותר, ובאמת שאין אכזריות בעולם גדול ממי שיחתוך אבר או בשר מבעל חיים בעודנו חי לפניו ויאכלנו, עי"ש. אבל עדיין א"א לומר דאזהרה "אבר מן החי" זהו אותו ענין מלהיות אכזרי לבעלי חיים, דא"כ יהי' נפק"מ גדולה להלכה. דהדין הוא שגוי שאוכל בשר שנחתך מבהמה וחי' נהרג, זהו עונש על אי קיום אבר מן החי. ואם נאמר ד"איסור להיות אכזרי"

הוא הוא הפירוש של "אבר מן החי" אז כל מצוה שיש בו ענין של אכזריות יהי' הדין שחייב מיתה, כגון מל"ת ק"א (אוזו ואת בנו באותו יום), מל"ת ש"ו ומ"ע קמח (שילוח הקן) ומ"ע כ"ב, והרי הדין הוא שרק על "אבר מן החי" חייב מיתה.

וכן בנידון שהבשר נחתך מהבהמה, הרי מצד איסור אבר מן החי אסור לאכלו, אבל מצד אכזריות, אם מישהו אחר חתך אז אין איסור חל על אחר לאכלו, משום שלא הוא גרם את הצער, וכן מדוע חולקים הרמב"ם והראב"ד (מלכים ט, יא) בבשר שנחתך מעוף אם נהרג, הרי זהו ג"כ צער לעוף ועוד.

ויש להעיר מס' "תולדות יעקב" (יו"ד סי' לג) שדין לומר שכן נח מוזהר שלא לצער בעלי חיים כמו ישראל, עיל"ש בארוכה. עכ"פ לכאורה מובן דא"א לפרש ש"אבר מן החי" הוא ענין שלא לצער בעלי חיים, וא"כ לכאורה צריכים לשנות באופן דקאי רק על אבר מן החי.

הרב מיכאל לוזניק
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מלאמי פלארידא

מו. בנוגע לזמן כתיבת הל' קידוה"ח (מובא בלקו"ש ח"כ ע' 547 וגם) נת' בש"פ חוקת תשד"מ וז"ל בהנחות הת':

"דארף מען פארשטיין פארוואס דער רמב"ם כאפט אן אלס "שנת העיקר" דוקא שנת ד' אלפים תתקל"ח, ועד"ז לפנ"ז בנוגע חשבון תקופת ניסן - שנת ד' אלפים תתק"ל.

ולע"ע האב איך ניט געפונען אז מ'זאל אפשטעלן אויף דעם... בפשטות... בשעת דער רמב"ם האט געשריבן די הלכות איז דאס געווען בשנים אלו...".

ולפני"ז הקשה כ"ק אד"ש מדוע שינה מפ' ט' (תתק"ל) לפ' י"א (תתקל"ח)? ותירץ - שהרמב"ם כתב ספרו בכמה מהדורות והגיה חלקים שונים בזמנים שונים והמהדו"ק כתב בתתק"ל והגיה פ' י"א ואילך לאחר זמן (תתקל"ח),

ולכן שינה שם השנה, משא"כ בפ' ט' שלא הי' מה להגיה, ובמילא לא שינה שם השנה.

ויש להעיר על כל הנ"ל מההקדמה לתרגום אנגלי של הל' קידוה"ח הוצאת "ייל" שעמד על השינוי בזמנים ותירץ באופן אחר קצת, וזה תוכן ביאורו:

יכולים לחלק הל' קידוה"ח לג' חלקים. א) פ' א'-ה': קבלת העדות, חודש מלא וחסר, שנת עיבור כו'. ב) פ' ו'-י': לוח, מולד, תקופות כו'. ג) פ' י"א-י"ט: חשבונות הראי' כו'.

בפ' ט' כשמזכיר תתק"ל כותב הכל בל' עתיד ולכן מסתבר שכ' חלק ב' קודם תקופת ניסן תתק"ל.

בפ' ח' הל' ט': "סידור חדשי שנה זו והי' ר"ה כחמישי והיא פשוטה ור"ה שלאחר' בשני בשבת", השנה היחידה שמתאמת לתיאור זו היא תתקכ"ו (ולפני"ז תתקל"ב) [ולפני"ז צ"ל מדוע כתב בפ' ט' דוגמא מתתק"ל ולא תתקכ"ו או תתקכ"ז? וא"כ בלאו הכל מוכרח בתיאור כ"ק אד"ש].

בהל' שמיטה ויובל פ"י הל' ד': "ולפי חשבון זה, שנה זו . . . שהיא שנת שש ושלושים ותשע מאות וארבעת אלפים ליצירה". - תתקל"ו.

בהקדמה - תתקל"ז.

בפירושו למס' סוכה פ"ד מ"ב: "והדבר על הענין הראי' והעיבור שהוא בידינו אולי נחבר בו חיבור מיוחד לבאר בו מה שנסתר על רוב בני אדם" - אולי כוונתו לחלק (ג' או) ב' של הל' קידוה"ח, ופירושו למשניות כתב עשר שנים וגמר בתתקכ"ח.

וא"כ אולי כתב הרמב"ם חלק א' על הסדר (של הי"ד ספרים) וחלק ב' כתב בתתקכ"ו (לאחר פירושו למס' סוכה) וחלק ג' כתב בתתקל"ח (אולי שניהם או א' מהם בתור ספר בפני עצמו) והחליט אז להוסיפם לחלק א' (ופ' י"ח-י"ט כתב בתור סיכום לכל הג' חלקים).

מז. בקובץ רז"ש ע' 37 "ווסתות לשטיט רבינו ז"ל" אות ז' פסק כאדה"ז בשו"ע סי' קפ"ט ס"ק מ"ב [בדין עונה בינונית כשיש ראי' אחרת בינתיים].

להעיר משו"ת צ"צ שער המילואים ח"ד ע' 42: "מש"כ בסי' קפ"ט סקמ"ב משום עונה בינונית, לפענ"ד כמ"ש הס"ט ס"ק ל"ג דהכא אי"צ לחוש כו"ם".

ולכאורה כשהצ"צ חולק על אדה"ז פסקינן כהצ"צ?

וצריכים לברר מתי כתב הרז"ש ע"ה פסקים אלו. אולי כתבם קודם התגלות תשובה זו (יצא לאור ז' אד"ש תשל"ח - נוסח הפתח דבר), או אולי פסק כן למרות התשובה, כי תשובה זו נעתקה מבוך דיני נדה (הערות - ע' 270) ובוך זו "כולו כח"י מעתיק אחד - מלבד כמה דפים בתחילה ובסוף בגוכתי"ק הצ"צ". (תיאור הכתי"י - ע' 310).

וצריכים לברר אצל חברי הבד"ץ דהשכונה איך לפסוק עכשיו לפועל.

הרב הירשל קרינסקי
- תושב השכונה -

מח. בשבועון "כפר חב"ד" (גליון מס' 291) הביאו משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א (- ללא ציון תאריך) שסיפר בשם כ"ק אדמו"ר מהור"ר של"ה - אביו - כ"ק אדמו"ר מהור"ר נ"ע הי' אומר **ברכות השחר ללא חגורת אבנט** והי' מביט בחלון. וביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א הענין שלא הי' חגור באבנט עיל"ש.

ולהעיר מאג"ק של הרה"ג והרה"ח המקובל רלווי"צ ז"ל אל - יבדלחט"א - כ"ק אדמו"ר שליט"א, מ"כסלו רפ"ט"י (נדפס ב"לקוטי לוי יצחק - אגרות קודש ע' רז) וז"ל: "ואחרי הנשואין תתפלל כל התפילות [וכן ברכות השחר]

באבנט" (- ההדגשה שלי).

הת' ברוך ווילהעלם
- תות"ל 770 -

מט. בלקו"ש ח"ב (ע' 588) בהוספות לפ' בלק, מבאר את הפסוק "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-לי - דלפני הגאולה דלעתיד תחזור הנבואה לישראל. ומציין למ"ש הרמב"ם באגרת תימן שבלעם אמר פסוק זה בשנת ב' אלפים תפ"ח, וזהו הפי' "כעת" בעוד זמן כזה, היינו, כאשר לעברו עוה"פ ב' אלפים תפ"ח שנה, ז.א. בשנת ד' אלפים תתקע"ו - תחזור הנבואה לישראל.

[אגב, בהשיחה שם מכיא גם מאמר הירושלמי (שבת ספ"ו) "אמר ר' חנינא ברי' דר' אבהו: "כבחי ימיו של עולם הי' אותו רשע (בלעם) עומד, מאי טעמא? כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-לי" (וראה בפ"י קרבן העדה שם ועוד), ולהעיר, דמכאן תשובה ניצחת נגד אלו הסוברים שקטע זה באגרת תימן מזויף הוא ואינו להרמב"ם (ראה ב"השמטות" לאגרות הרמב"ם - הוצאת מוסד הרב קוק ע' ת"א, ולפלא שלא העירו שם ע"ז, אף שבהמ"מ לאגרת תימן (בפנים - שם) מציינים להירושלמי הנ"ל ולספר "מגלת המגלה" ועוד, עיי"ש)].

ומוסיף, אשר בסביבות התקופה ההיא היו: א) ר' שמואל הנביא (אביו של ר' יהודה החסיד), ב) ר' אלעזר בעל הרוקח (וכמ"ש הצ"צ בדרמ"צ מצות עדות פ"ח "ידוע מהרוקח ור"י החסיד וסיליעתם שהיו אנשי מופת מאוד"), ג) הרמב"ן, שחיבר כמה ספרי קבלה, ואיתא בכתבי האריז"ל שהוא מהמקובלים היחידים שסומכים עליהם, ד) הראב"ד שהופיע רוח הקודש בבית מדרשו. ה) ר' עזרא הנביא, ו) ר' יהודה החסיד, שעליו נאמר שבאם הי' בימי האמוראים הי' אמורא, בימי התנאים הי' תנא, בימי הנביאים הי' נביא.

ומכיון שהתקיים אז הענין ד"תחזור הנבואה בישראל", ככל כבר להתקיים גם מ"ש בפסוק שלאח"ז "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא" - שמרמז להגאולה העתידה, ברם מכיון שלא אכשור דרא "האלט מען זיך נאך אלץ אין מאטערן זיך".

דורות לאחרי זה, כאשר נעשה קרוב יותר למשיח, התקיים עוה"פ הענין ד'תחזור הנבואה לישראל" ע"י ההתגלות של מורינו הבעש"ט ותלמידיו, וכ"ק אדמו"ר הזקן, שעליו מובא הלשון הנ"ל שנאמר על ר"י החסיד וביתר שאת, ואח"כ ע"י רבותינו נשיאינו ממלא מקומו, ועד בדורינו זה - כ"ק מו"ח אדמו"ר, וכדאיתא בזהר עה"פ "הבקר אור" - דא צפרא דיוסף", שע"ז נאמר **"בקר אערך לך"** שהפ' בזה כמ"ש "ערכת נר למשיח", עכת"ד.

ויש לדייק בזה: מהי **ההסברה** בדבר, לשם מה יש צורך ב'תחזור הנבואה לישראל' לפני ביאת המשיח, ובפרט עפ"י לשון הרמב"ם באגרת תימן הנ"ל "חזרת הנבואה היא הקדמת משיח"?

ואולי יש לקשר זה עם המבואר במאמר ד"ה באתי לגבי תשי"א ובכ"מ דכשם שלפני יצי"מ ומ"ת היו שבעה צדיקים שהמשיכו את השכינה מהז' רקיעים, עד למשה שהוא השביעי שזכה להמשיך את השכינה למטה בארץ, עד"ז לפני הגאולה דלע"ל היו שבעה דורות דנשיאי חב"ד, והדור השביעי יזכה להמשיך את השכינה למטה ממש, בגאולה האמיתית והשלימה.

ועפ"יז א"ש, דהנה שבעת ה**צדיקים** אברהם יצחק יעקב כו' היו גם **נביאים** כמובן בפשטות וכמסופר בחומש ובמדרשים ובכ"מ, ולכן כשם שלפני יצי"מ ומ"ת היו צריכים לשבעה נביאים-צדיקים שימשיכו את השכינה למטה, כך גם לפני הגאולה וגילוי פנימיות התורה צריכים ש'תחזור הנבואה לישראל' היינו, שיהיו עוה"פ שבעה נביאים-צדיקים שימשיכו את השכינה למטה ויביאו את הגאולה השלימה.

ועפ"יז יוכן דיוק נוסף: בהשיחה הנ"ל מציין **לשה צדיקים בלבד** שהיו בסביבות התקופה היא, וה"ז אומר דרשני!

אלא, מכיון שענינו של הנביא-צדיק השביעי הוא להמשיך את השכינה למטה ולהביא את הגאולה **בפועל**, ואילו בתקופה היא הרי לא אפשר דרא (כנ"ל), לכן לא זכו אז להתגלות של הצדיק-נביא השביעי.

ויש לדייק עוד בזה:

לכאו' בהשיחה הנ"ל מובא אשר ענין הנבואה עוה"פ
 התחיל מהבעש"ט, ולכאו' איך זה מתאים עם הענין **דשבעה**
 צדיקים דוקא?

ואולי אפ"ל, עפ"י המבואר בכ"מ אשר ב' התקופות
 דאדם ונח היו ג"כ הכנה למ"ת ול"ל שבדוגמת זה בנוגע
 להבעש"ט והמגיד שהיו גם הכנה לגאולה העתידה, ועד"ז גם
תלמידי הבעש"ט ותלמידי המגיש, שהם בדוגמת **העשרה דורות**
 (של צדיקים) שהיו מאדם ועד נח, ומנח עד אברהם, שנכללים
 בב' התקופות דאדם ונח, ועד"ז נכללים התלמידים -הבעש"ט
 והמגיד.

הת' יוסף יצחק גרינבערג
 - תות"ל 770 -

נ. בגליון שצט הבאתי מה שפרש"י עה"פ (ככ, יח) "ויען
 בלעם ויאמר אל עבדי בלק אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף
 וזהב לא אוכל לעבור את פי ה' - בד"ה מלא ביתו כסף וזהב
 - למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים וכו'."

ושאלתי, מדוע מוכרח לפרש כך, דהלא מצינו בפרקי
 אבות ו,ט דאמר רבי יוסי בן קיסמא אם אתה נותן לי כל
 כסף וזהב וכו' שבעולם איני דר אלא במקום תורה, וא"א
 לומר שדברי ר' יוסי הי' משום שחמד ממון.

והנה מצאתי בתורה תמימה עה"פ שמקשה ע"ד הנ"ל
 ומתרץ דבהצעה שהציעו לו לרבי יוסי בן קסמא, דובר
 במפורש בכסף, שאמרו לו: "רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו
 ואני נותן לך **אלף אלפי אלפים דנרי זהב וכו'** ועל כך
 השיב רבי יוסי: אם אתה נותן לי כל כסף וזהב שבעולם
 וכו', כנגד זה כאן, בבלעם, **לא** דובר עמו על כסף כלל,
 בלק שלח אליו לומר סתם "כי כבד אכבדך מאד"; ומה השיב
 בלעם על זה? **"אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב? וכי מי**
הזכיר כאן כסף? מכאן אפוא, למדנו, שנפשו רחבה ומחמד
ממון אחרים.

הרב מיכאל לוזניק
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מיאמי פלארידא

נא. בגליון שצ"ט שאל הרב מ.ל. על מה שכתוב בפרקי אבות "אמר רבי יוסי בן קסמא פעם אחת הליתי מהלך בדרך . . . אמר לי רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות אמרתי לו אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה וכו'".

והקשה ע"ז הרי בלעם הרשע להבדיל אמר "אם יתן לי בלק מלא ביתו זהב וכסף וגו'" ופירש"י למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים אמר ראוי לו ליתן לי כל כסף וזהב שלו וכו'.

(והנה לפני איזה שנים דבר כ"ק אד"ש ע"ז באיזה שבת משבתות הקיץ, ואינני זוכר לע"ע באיזה שנה ובאיזה שבת היל').

ומן התירושים שנאמרו ע"ז:

(א) הרי בלק אמר לבלעם רק כי כבד אכבדך מאד מאד וגו' ולא הציע לו שיעשיר אותו ממון הרבה ומכש"כ כל ממונו. משא"כ רב יוסי בן קסמא שאותו אדם אמר לו ואני אתן לך אלף אלפי דינרי זהב וכו'. ומובן בפשטות החילוק. (שמעתי פעם לפני הרבה שנים).

(ב) הרי רבי יוסי בן קסמא אמר אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות **שבעולם** דבר שאי אפשר במציאות ועל אחת כו"כ שלא צייר במחשבתו שנותנים לו את זה משא"כ בלעם הרשע אמר אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב. דבר שאפשר במציאות ואכן תיאר במחשבתו שינתן לו את זה לפיכך אמרו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים וכו', וק"ל. (ראיתי בעיתון המחנה החרדי בשם אחד הגדולים).

ומעניין לענין באותו ענין: באחד הגליונות הקודמים דהשתא שאל אחד ע"ז שכתוב "רצונך לדור אתנו

במקומנו . . אמרתי לו . . איני דר אלא במקום תורה וכו'" הרי זה לכאורה היפך ענין השליחות?

והתירוץ ע"ז ג"כ פשוט, ובהקדים הקדמה אחת, והוא שהרי יש כאן לכאורה יתיר לשון מה שאמר **עמנו** במקומינו .

והנה בפרשת בלק כ"ב, כ כתוב וירא לאלקים אל בלעם ויאמר לו אם לקרא לך בא האנשים קום לך אתם וגו'. ובפסוק כ"א וילך עם שרי מואב, ובפסוק כ"ב כתיב ויחר אף אלקים כי הולך הוא וגו'.

ולכאורה קשה הרי הקב"ה אמר לו קום לך אתם וא"כ מה חרי האף הזה?

אמנם רש"י כבר ענה על זה בד"ה עם שרי מואב פירש"י לבו כלבם שוה.

דהנה בלה"ק ישנם שני לשונות שמתרגמים באידיש "מיט" אתם ועימם. והחילוק הוא: אתם פירושו בגשמיות "מיט זיני" ועימם פירושו בדעה אחת ובעצה אחת מיט זיני, ד"א יבדוק בכל המקרא ותמצא שכך הוא. והקב"ה אמר לבלעם קום לך **אתם** אמנם הוא הלך עם שרי מואב. וזהו מה שפירש"י "לבו כלבם שוה" ועל זה כתב "ויחר אף אלקים וגו'".

וכמו"כ בנדו"ד אמר רצונך לדור **עמנו** במקומינו. פירושו הוא שאתה תהי' כמונו אמנם קרא לו רבי אבל הוא רוצה שיהי' לו ראביזי נוסח אמריקא שהרב יצילת לה"פרעזידענט" וה"קאמיטי" וכו'. ע"ז ענה לו רבי יוסי איני דר אלא **במקום תורה** אם אתם רוצים שאהי' לכם רב הרי זה רק אם אתם תתנהגו עפ"י תורה. ואם אתם אומרים שהשו"ע איננו "מעמבער" בקהלתכם אפילו אם נותנים לי כל כסף וזהב ואבניה טובות ומרגליות שבעולם אינני מעוניין בזה. וזהו ג"כ מלתא דחסידותא שבא ללמדנו, האיך צריך רב חסידי לנהוג רבנותו בלי פשרות על יסודי התורה ומצוה. (כשם אומרו - שמעתי מהר" יוסף יצחק ליפסקר - ממוריסטון).

הרב יהודה קעלער
- תושב השכונה -

נב. הערות על סה"מ הקצרים (המשך מגליון כ"ח סיון, ש"פ בלק ש.ז.):

שם ע' שכח נדפס ד"ה את הוי' אלקיך תירא. נדפס בסה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרצה.

שם ע' שלז נדפס ד"ה להבין ענין שאין יוצאים במנעלים ביה"כ. נדפס ג"כ בלקו"ת שה"ש מד, א, שו"ה הסנדל תיבת (ובמ"א נתבאר, עיל"ש).

שם ע' שלח נדפס ד"ה אין שמחה אלא בחופה, נדפס בשינויים באתהלך לאזניא ע' עב (ושם מתחיל: ענין השמחה).

שם ע' שם נדפס ד"ה להבין שלפעמים צריך להיות יראת חטאו קודמת לחכמתו (ובשוה"ג: נעתק מכת"ל 1064 מטוב) והוא (קטע מ) נוסח אחר מלקו"ת מסעי פח, א ד"ה אלה מסעי. (וראה רשימת הכ"י שם ע' 272 אודות נוסח שני).

שם ע' שפב נדפס ד"ה ואברהם זקן (ובשוה"ג: נעתק מכת"ל אדמו"ר האמצעי) והוא (קטע מ) נוסח אחר מד"ה וארא אל אברהם (ש"פ וארא תקנ"ד (?) תקנ"ז (!?) שנדפס בסה"מ פרשיות ח"א ע' (?) כרם חב"ד גליון 2 בתחילתו.

שם ע' שצג נדפס ד"ה אכלו רעים (נדפס ג"כ בסה"מ כתובים (ב) ע' קמח) והוא מליל ש"פ ויחי תקס"ה נדפס באריכות יותר בסה"מ תקס"ה ע' קנ.

שם ע' שצז נדפס ד"ה להבין ענין מ"ע בזהר כשיו"ט חל בשבת. נדפס בשינויים ובקיצור יותר בסה"מ אתהלך לאזניא ע' כד. (מתחיל: אכלו רעים).

שם ע' רנ נדפס ד"ה פי' על מאמר לבושין תקינת לון, נדפס בסה"מ תקס"ג ח"ג ע' תרפח.

שם נדפס ד"ה ענין משפט דאיהו רחמי, נדפס בסה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרצו.

שם ע' רנז נדפס ד"ה ענין ח' פעמים אמת (ובשוה"ג:
נעתק מכת"י 239 קיג, א), נוסח אחר נדפס בסה"מ ש"ס זהר
תפלה ע' תעג.

שם ע' תכא נדפס ד"ה, אין ערוך לך (ובשוה"ג: נעתק
מכת"י 239 קיג, א), נוסח אחר נדפס בסה"מ ש"ס זהר תפלה
ע' תעג.

ע' קעו נדפס ד"ה ונקבצו בני יהודה, והוא מש"פ
במדבר תקס"ה נדפס בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תקפח.

הת' יוסף יצחק קעלער
- תות"ל 770 -

לעילוי נשמת

הת' שמואל ע"ה

בן הרה"ח הרה"ת ר' אהרן שליט"א

חיטריק

נקטף בדמי ימיו בתאונת דרכים

ביום ו', עש"ק פ' פינחס

כ' תמוז תשמ"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

